Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Серлало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 9 ЯНВАРЬ, 1990 ШУ. ★ № 3 (7816). ★ Мах 3 кеп.

4 марта—советашка хоржамаш

КАНДИДАТАШТА РЕГИСТРАЦИ ЯЬЙ

Республика къахьегамхой коллективаша, общественни организацеша, бахача наха уьттабаьча кандидаташта регистраци е йолаеннай хоржамий окружной комиссеш. Иштта укх деношка заседани хилар РСФСР халкъа депутаташ харжара номер 882 йолча Заводской территориальни округа хоржамий комиссе. Комиссес регистраци йир Кавказски координационно - информационни центра начальника Магомедов Закир Мирзоевича, Шерипова цIерагIча ГНПЗ воккхагIча оператора Пантелеев Владимир Павловича, «Чеченингушстроя» юристконсультанта Сайгатдинов Ваха Алиевича, Анисимова цIерагIча завода технически тIахьожама отдела начальника Минец Георгий Иосифовича, ПСМО ХАУ-1 бригадира Хаджиев Шамсутдина.

Нохч - ГIалгIай АССР халкъа депутаташ харжара номер 23 йолча Индустриальни округа хоржамий комиссес регистраци яьй массехк кандидата. Уж ба: ПОГНОС-а медсанчаста хирург Хожалиев Ваха Абуевич, «СевкавНИПИнефть» яхача Iилман - тохкама института отдела заведующи Волобуев Геннадий Павлович, Заводской райисполкома председатель Абдулаев Владимир Александрович, «Грознефтехим» яхача НПО генеральни директора заместитель Хамзаев Абдул Дагуевич, «Межлесхоз» яхача объединене председатель Чахкиев Идриса Мухьмад.

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа депутаташ харжара номер 17 йолча Тухачевски округа комиссес регистраци яьй трамвайно - троллейбусни управлене болхлочоа Храмченко Любовь Александровнайна.

Моаршал шуга, вайнах!

М. В. Ломоносова цIерагIча МГУ здане хилар Нохч-ГIалгIай общества учредительни съезд. Цига чIоагIйир общества программен устави.

Культурно - историческ и центро таро хулийтаргья вайнахьа, иштта оал шоаех нохчашеи гIалгIашеи, дIаяхача ханара турпала гIулакхаш, таханара вахар кIоаргагIа Iомаде, цар культура, къамий традицейи Iаьдалийи дукха тайпаш, метташ, шийтайпара бола халкъа кхоллам бовза, гIо дергда мехка хулаш латта демократически хувцамаш кIоаргдара, уж юха ца ластийтара, шеръергья вай мехкарча халкъаша цу тайпарча къамий ерригача центраща вIаши цхьана гIулакхаш леладара йола тaронаш.

(«Правда» а ТАСС а корр. деча хоамех).
«Правда» газет. 1990 ш. 5 январь).

«Берий фонда телемарафона» счете...

Нагахьа саг хургвац къахетам боацаш. Из геттара а чIоагIа ба наьха бераща дувзаденнача хIамана, хIана аьлча бераш вай иираз, дегIагIозле, вай кхоане я. Советски наьха традици а хинна дIаэттад вай вахаре эггара дикагIа хозагIа дар бераштa лулга. Бе-башха а дац дунен тIа миччахьара а из бер дале а цунна эшача гIулакхa хIаравар оарцагIвала кийча ва.

Новкъа дале а, ала лов дезалашца доацаш вай мехка бераш хилар. Цу берий кхел хIана нийсъеннай сел хала хIанз дувцилга а яц. Из къаьстта къамаьл да. Иштта кхел нийсъеннача бераштa, дезалашта юкъе уж долаш санна, цар хьал тоаде шийна тIалаьцад В. И. Ленина цIерагIча берий фондо. ХIаьта цо кхайкарал а даьд предприятешка организацешка, хIара сагага шийна могаш дола гIо-новкъостал де дай боацаш дисача бераштa, аьнна.

Иштта, «Красный молот» заводо 20 эзар сом, Грозненски швейни объединене 2000 сом, СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически заводо доазол декхьарча валютагIа 10 эзар форинт деннад.

Ахча дIачу далара «Берий телемарафон» счет я СССР Жилсоцбанка Опере № 707813, МФО 299093.

Т. МАЛЬСАГОВА.

Яхьа дневник

ЛаьрхIар кхоачашду

Дика къахьийгар дIадахача шера Грозненски района «Ильинский» яхача совхоза хьайбаш леладераша.

Шера планагIа йоагIар 450 тонн йолаш паччахьалкхен 450 тонн шура ехкар цар. ХIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача кхоъ эзар килограмм яьккхар доярканша. Иштта тIехкхоачашъяьй дулх дохкара план а. ДIадахача шера цхьайтта бетта из дIаденнад 71 тонн, шера планагIа дохка доагIар 70 тонн долаш.

Шурен дулхи планал совгIа даккха а паччахьалкхенга дохка а аьттув баьннаб хьайбаш леладерий балха юкъе арендни подряд юкъейоалаярах, шоай доакъара база чIоагIъярах, зооветеринарни гIулакхаш эргадоахаш тоадара совхоза администрацен, партийни, профсоюзни организацешен цIенхаштта йоакхо еш хиларах.

Хьайбашта шоай хан-ханнахьа искусственни осеменени ю. Зооветеринарни бокъонаша дIа ма деххара специалисташа из гIулакх леладарах хIара бIаь Iатта тIехьара 86 Iаса хьакъоастадаьд цар соахка.

Кхоачам хилал тайп-тайпара доакъар а кийчдаь Iа доаккхаш да хIанз совхоза доахан.

Деша дай бац

Паччахьалкхенга хьайбай продукци йохкара дIадахача шера планаш кхоачашъяьнц Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхоза хьайбаш леладераша. План 2600 тонн йолаш шура 2395 тонн мара ехкаяц, хIаьта дулх план 380 тонн йолаш, — 371 тонн.

Планаш кхоачаш ца яра керттера бахьан да доахан дика кхоабаш ца хилар. ДIадахача шера тоъал доакъар Iалашдинзар укхаза. ХIаьта аьхки а хьайбашта лерттIа дажа моттиг хилanзар. Цул совгIа ма боагIара пайда нийцабац цар кхашка хьалкхедаьча мошача доакъарах а.

Кхы а цхьаькха цхьа хIама гучадаьлар сона укхаза. Духхьашха деххача шинарех дукха шура лу доахан хьахалийтара йоакхо яц. ХIаьта из гIулакх иштта нийслургдацар, искусственни осеменени ю ха хьатIакхачалехьа ханнахьа цун кийчо еш яларе. ЛерттIа осеменени ца ярах цхьацца дола доахан Iаьхара дус.

Цхьан дийнахьа хьайбай помещенешка а хилар со. Делкъе ха яр. ДIадаккханза кхо долаш бIеха, шийла яр царна чу. Хьайбаш хий молача цхьацца долча кадашка Iодоа гIаш хий дацар. Лоацца аьлча, цу кхоачамбоацараша чIоагIа новкъарле ю хьайбашкара шура дукхагIа яккхара. Уж дIадахара оарцагIа бала беза колхоза специалисташ.

Шийна хьалхашка латта декхараш цIена кхоачаш деш, хьнаре къахьегарца доал сага сий. Уж санна бараш дукха ба Назрановски автотранспортни предприяте. Царех ва водитель Торшхоев Илеза Ваха — башха-дика производственник, общественник, тешаме новкъост, шийца болх беча водителашца Iинмерзен товши вола саг.

Ше цу предприяте къахьегача ткъаьнттех шера балха тIа шийи бехкагIа цхьаккха тайпа хьовзам ца хулийташ къахьегаш хьавоагIарех ва из. Предприятерча водителашта юкъе ше лехкача автомашинах пайда эцара коэффициент эггара лакхагIчарех я цун. Ше тIаволча автомашинана Iалаьмате дика доал ду Вахас. Балхара сайрийна чувийрзача цунна тоха дезача кулг теха, подтяжка, заправка яь, Iуйрийна балха аравала мара ца везаш, из кийч а яь мара цIаводачарех вац из. Цудухьа эггара хьалхарчарца рейсагIа ваха аравоалачарех цаI ва Ваха.

Цул совгIа ше тIавола автомашина цкъа дIаеннаяц цо нормал дикка дукхагIа болх ца байташ, цхьаккха шу дIадахийтадац заданел тIех бIаьш, эзараш тоннаш халкъа боахама мохкъаш дIаа-хьа ца хьош. ДIадахача шера план 112 процент совгIа кхоачаш яьй цо.

СУРТА ТIА: водитель В. Торшхоев.
И. ПЛИЕВА сурт.

Мишта Iангара доах хьайбаш

ХЬОКХАМАШ ГIАДВУГАШ ДА

Карара пятилетка йолаелча денз цхьа шу дIадахийтадац Урус-Мартановски района «Гехинский» совхоза хьайбаш леладераша паччахьалкхенна шура дIаялара план кхоачаш ца еш. Уж толамаш даха цу боахама геттара доккха новкъостал дир шурий комплекса коллективо. Цунна тешал деш да хьайбаш леладерий хьокхамаш а. Масала, шийтталагIча пятилетка планагIа хIара кхоабача Iаттагара итт эзар килограмм шура яккха езача, ер керда шу долалуш 11931 килограмм яьккхар цар. Цу тайпара, соахка август бетта денз тIайоагIача пятилетка чотагIа къахьегаш хьабоагIа.

Иштта овсаре къахьегача комплекса коллективах а цун кулгалхочох коммунистах, Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни хьайбаш леладер яха цIи лелаеча Бадалова Амнатах а къаьстта дувца доагIа.

Атта хиннабац цун къахьегама никъ. Юххьанца доярка йолаш болх баьб цо. Цу хана цхьа шу дIадахийтацар шура яккхара планаш кхоачаш ца еш. ТIаккха юртбоахама техникум чакхъяьккхачул тIехьагIа, тIехьаюсаш хиннача фермана керте оттаю из. ХIанз итт шу даьннад цу хана денз. МугIарера къахьегамхо хиннача цунна дика ховш дар наьха болх вIаштIехьбаккхара, цар къахьегамцара безам совбаккхара эшар. Цудухьа сиха тIехьаюсачара совхоза фермашта юкъе хьалхарча мугIаре хьалъяьккхар ший коллектив. Цхьабакъда, харцдар ла, из тIаэца ца могаш а безам боацаш а йола из, эздеча сага оамалаца тарлуш доаца гIулакхаш де, масала: припискаш е оза безам а беш цхьабараш хьалбахеи шоллагIа бараш IотоIабеи раьза ца хилча, цу фермера дIа а яьккха кхыча тIехьаюсачоа кулгалде яхийтар совхоза администраце. Цигара доахан кхыча фермашкара хьакъоастадаь цамогаши къаьнен дар. ХIаьта а из еначул тIехьагIа, хала а атта а планаш кхоачашъе яьлар ферма коллектив. Хьакимаша дукхагIа дола гIулакхаш моттийтара мара ца леладаьча застойни хана дар из. Мохк перестройка наькъа тIа баьлча, хийцар совхоза администраци а. ХIаьта Амнат хьаьнала къахьегамхо йолга, хувцамаш деча дика гIулакхаш юкъедоаладе цунна низ дIакхоачаргболга ховш болча боахама кердача кулгалхоша, керда хьалъяьча комплекса кертте оттайир диъ шу хьалха. Эстонера Iаьржа-боархIа фух дола къона доахан дар цига доаладаь. Царна къаьстта доал эшилга ховш, шийна бовзаш, ше тешаш, къахьегама тIера болга ховш бола болхлой гулбир коллективе. Цунах хьахиннар гуш да-кх хIанз. Иштта хоам бир тхога совхоза парткома секретара Ясаев Iале, оаха даьча хаттарашта жоп луш.

— Бадалова Амнат санна тешаме коммунисташ дукхагIа баларе, хIанз лакха латтаргдар вай парте сий. Перестройка ма барра бIухой ба уж санна бола нах. Из я халкъа районни Совета депутат, къахьегамхой коллективо РСФСР халкъа депутаталла харжара кандидаталла оттаьй. ДоагIаш даь сий да из, — аьлар цо, доккхал а деш тIеххьара ший къамаьл чакхдоалаш.

Валха гIулакхашка хьажа цу комплексе даха а хилар тхо. Гонахьа хьу а йолаш, гаьна доацаш IодоагIаш хий а долаш хозача Iалама моттиге латт из ЦIена, лостам болаш дар коа. Хьайбаш леладерий культурни, бытовой хьалаш кхоачашдара хьалдаьча цIен хьалхашка хьалъяхийта яр толашагIа болча болхлой: доярка Шахбулатова Маликий, Сатуева Марета, Арсамикова Зинай, Межидова Гулазе, Дудаева Шарипата, скотника Мадаев Бауде сийна цIе байрахк. ДIадахача шера бабча балха итогех хьалхалаттараш ба уж.

...Сийрда, йIаьха, паргIата яр цIеча уголоке. Телевизорха хьахьокхача кинога хьежаш иттех саг вагIар. Чудаьнна тхо бIаргадайча, цхьа кхалсаг хьатIаера тхона.

— Ер я-кх укх комплекса начальник, — аьнна хьайовзийтар тхона Амнат Ясаева.

ТIадухачунга диллача (цу чу баьгIа беррига кхалпах кIай халаташ тIадувхаш бар) кхычарех дукха къасташ а яцар из.

— Мишта карагIдаьннад шоана кхоъ-ах шера шура яккхара карарча пятилетка план кхоачашъе? — аьнна шийга хаьттача Амната укх тайпара жоп делар:

— Эггара хьалха наьха балхацара безам совбаккхаро. Хьалха застойни хана санна моттийтара а доацаш, хила ма езза вIаштIехьяьккха лелаеш я комплекс хьалйинча денз хьайбаш леладерашта юкъе социалистически яхь. Цунна итог хIара итт дийнахьа ю. дукхагIча даькъе дояркаех, скотникех латтача тха къахьегама совето. Цхьаккха оза безам бе а приписка е а йиш йолаш бац кулгалхой. Доярка ше тIа а латташ мара йистац учет лелаечо цо яьккха шура. Хьалха дукхагIйолча хана къайлагIа леладора из гIулакх.

Ший тайпара белгалбоах укхаза хьинаре къахьега нах а. Масала, ахчан премеш тел хIара бетта бaьча итогех лхье хьалхара кхо моттиг яьккхачарна санна, планал, хьалхарча бетта хиппачул дукхагIа яьккхача шурий хIара килограммах, алсамъяьккхача цун хьоанала хIара процентах.

— Иштта из кердадар юкъедоаладалехьа, толашагIа болча доярkаел яхье хьалхабовла низ дIакхоачаргбоацилга, цудухьа ахчан премеш шоашта кхоачаргйоацилга ховш, цхьаболча доярkаша бе-башха доацаш дора шоаш хьадер, — йоах Амната. — ХIаьта хIанз деррига кхыча тайпара да. ХIараяр ьIерт шура дукхагIа яккхар, цун хьоанал лакхъяр дукхьа доахана ма хулла дикагIа доал де, уж меца ца хилийта. Доакъара цехе фосфорни, калийни хьаьна хIамаш техе кийчпича мара лац доахана ча, йол. Силоса тIа, из дикагIа дуаргдолаш цун мистал лохъяра мел хьоарц доярkаша шоаш. Цу дерригне йиш хулийт укх пятилетка хIара шера шура алсамйоаккхаш хьаахa. Хьажал шо тха балха графикага.

Цо яхар бакъдеш да цIеча уголоке хьалтеха доаллача плаката тIа даь йоазув. Масала, 1986 шера хIара кхоабача Iаттагара яьккхар 2523 килограмм хиннаяле, шу даьлча 2725-га дIакхоачаш лакхъелар, лурчагIа 3311 килограмм яьккхар, хIаьта соахка — 3372 килограмм, цу хIара шерара план 2500 килограмм яр.

— АрендагIа болх беш хургда шо, — хьаьттача, Амната аьлар:

— Сона хетачох, из дош чIоагIа ловзадаьккхад цхьадолча боахамий кулгалхоша, доагIача а ца доагIача а дувцаш. АрендагIа къахьега йиш я колхозах, совхозах дIа а къаьста коллектива деррига ший доалахьа а долаш, договорага хьежжа йоагIа продукци дIалуш, договор кхоачаш а ца деш зе даьча оагIоно кхычоа из меттаоттадеш хилча. Из бокъо законагIа чIоагI па йича моллагIча коллективо арендагIа болх бу яхарах, дош а дац. Цхьабакъда, тха дагалаттар да из.

Хьайбаш латтача корпусашка а хилар тхо. Цар массане чухьа екъа, цIена, тоъал йIайха яр. Дика тоадeнна дар доахан Царна лерттIа доал делга тоалора.

М. ХАМАТХАНОВ.

Дика къахьийгар

Дика чакхдаьккхар дIадаха шу Ермоловски элеватора коллективо. 15-ча декабре план 111 процент кхоачашйир цо. Юхе дисача 16 дийнахьа коллективо яьккхар 3 эзар тонн совгIа комбикорм.

Укхаза дукхагIа бараш дика къахьегаш ба. Бакъда; къаьстта белгалваьлар водитель Ахматов Насу, механизатораш Кахерманов Имангали, Хачиев Мухади, слесараш Магомадов Чиинай, Шамадаев Бексолт, кхыбараш.

Ч. МАГОМЕДОВ.

Техника—кийчон мугIаре

Халонаш яле а...

ЛаьгIденнад кхашкара балхаш. ХIанз механизатораш дукхагIа го йиш я техникана ремонт еча моттигашка. Из иштта хилара тешал деш дар Грозненски района «Атагинский» совхоза механически мастерске тхона дайна сурт.

— Грейдерни погрузчик еха хьувз со, — йоах тракториста В. Кушалиева. — Из тоа ца йича, фермерча болхлошта боккха хьовзам хургба.

Шоаш деш дола гIулакхаш дита а дита, погрузчик тоае болалу мехмастерске болхлой. Сиха корадоагIа бахьан. Ах сахьат а далале, фермага бодача новкъа дIавода В. Кушалиев.

— Из-м лоадам боаца ремонт я, — аьлар совхоза механика А. Зукаева. — Дукхха халагIа да мотор тоабе. Духхьал трактора тIера а чура а мIад дIайоаккхаш. Цул тIехьагIа хувца дезар хувц. ТIеххьара операцеш: мотор хьагулбари ший моттиге дIаоттабари. Мадарра аьлча, цу гIулакха кIира а кхы дукхагIа а ха йов.

ДукхагIйолча хана ехачарна когаметта дIаоттае керда оатхалаш йоацаш бус ремонтникаш. Фу ду цар тIаккха? Меттаоттае йиш яр меттаоттаю, цхьаяраш списани яьча тракторaш тIара хьайоах, кхы де хIама доацаш бисача районе е кхыча боахамашка болх.

Нийслу Т-150, К-700 яхача низ болча тракторий мотораш кхычахьа тоаде дIакхахьа дезаш а. Цхьабакъда, из никъ атагинцаша атта тIаэцаш бац. ХIана аьлча, шоай кулгашца хьадаьр тешамегIа хет царна. Совхоза мехмастерскера араяьнна техника оттаяьча ханал хьалха еха моттигаш геттара кIезига я. Цул совгIа, ремонт еча тIахул тракторист е комбайнер. ТIаккха царел дикагIа хьанна ховргда техника малагIа «лазараш» доахкаш я?

Механически мастерскера дукхагIбола болхлой шоай гIулакх кIоарга довзаш нах ба. Механика А. Зухаева эггара дIайхагIдолча дешашца белгалбоах токараш Газиев Лаьча, Пашаев Дуга, вулканизаторщик Умаров Iаддал-Хьамид, аккумуляторщик Идигов Камил. Шоай декхараш тIехкхоачашдеш къахьегаш ба уж.

Халонаш дукха яле а, дIадахача шера йиълагIча квартала декхарех ханал хьалха лоархIабаьб совхоза ремонтникаши механизатораши. ДIахо а цу тайпара болх бара цхьайола таронаш йолаш ба уж. Трактораш тоаю йIайхача, йоккхача помещенешка, дика вIаштIехьдаьхад укхаза салаIара хьалаш, лоха дац наьха алапеш.

— Дале а, — йоах А. Зукаева, — мел дика дар цхьадола болх юхатетта бахьанаш децаре. Тоъаш яц хьалха маьшца хинна инструменташ: леркаш, бурош, мечикаш, кIезига хьатIакхухь металл. Уж ца хилча, саца безаш ба-кх тха болх.

Соахкара шу геттара ледара чакхдаьккхад «Атагинский» совхоза кхаш леладераша, доккхий декхараш тIадисад царна. Карарча шера дIа ца текхача даргдац уж. Цудухьа махулла дикагIа кийчо е еза укхаза бIаьстан-кхашкарча балхашта. Из кхетадеш ба совхоза мехмастерске болхлой.

М. ГАДАЕВ,
М. САИДОВ.

Дешашкара—гIулакхашка

ХIара дeпо гаргадуг вай КПСС XXVIII съезда. Дерригача боарамашкара партийни организацеш кийчо еш цу лоархIамеча форума. Къаьстта уйла е езача хьале ба тIехьаюсача предприятей, учрежденей, организацей коммунисташ. Нийсдалийта кхоачамбоацараш дIадахара, пайда ца эцаш юса таронаш гучаяхара тIаерзае еза цар къахьегама коллективш. Из дара тIахьехаш я парте областной комитета программа.

Республикерча тIехьаюсача предприятешта юкъе я Грознерча машиннаькъа отделенена чуйоагIа локомотивни депо. Дерригача технико - экономически хьокхамех лоархIаяц цун коллектив. Укх деношка тха корреспондента къамаьл хилар депо парткома секретараца Топорков Михаил Юрьевичаца.

Хаттар: — Радикальни экономически реформа хьалхадоакхх тIехьаюса предприятеш хила йиш йоацалга. Цхьабакъда, хIанзарчоа уж йолаш я. Летад из лазар депо коллективах а. Фу ду парткомо цу тайпара хьал дIадаккхара?

Жоп: — Дукха дувц хIанз партийни организацеш экономически дешаш къестадеча юкъегIерта йиш яц, яхаш. Со кхетац цу дешай маIанах. ЦаI да шеко йоацаш: коммунистий бокъо яц перестройкана юстара латта. ТIаккха экономика сихха дегIайоалаяр цун эггара лоархIамегIдоли дакъа ма дий.

Лоацца дувца лов сона хIанз депо эттача хьалах. Из да веларгволаш дац. Масала, тхоай керттерча хьокхамах — составаш дIа-хьа кхувларах йола план 82 процент мара кхоачашъяьяц оаха дIадахача шера. Сона дага а доагIаш, хьлха цIаккха хиннадац цу тайпара ийрча хIама. Бакъдар аьлча, долаш да объективни бахьанаш а. Къаьстта чIоагIа Iеткъад тхона Азербайджански машиннаькъо лертIа болх беш ца хилар. Дукха поездаш юхайийрзай цигара, шоаш кхача езача дIа а ца кхоачаш.

Кхоачаш ца еш йисай къахьегама овсарле лакхъяра, цIена пайда баккхара планаш, йоагIачул совгIа йоаьй алапе фонд. Цу тIа IотIатоха ремонтни цехаш тийшъялар, чулатта оборудовани ширъялар, локомотивашта эша оатхалаш тоъаш ца хилар, кхыдола бахьанаш. Кхоачамбоацараш дукха да.

Мала раьза хургва дийнахьа 12—14 сахьата болх бе? Иштта къахьега дезаш хул дукхагIйолча хана тха локомотивни бригадаш. Нормал совгIа баьча балхах алапи лацар машинисташта. Иштта дIакхачацар царга бийсана къахьегарах доагIар а. ХIанз уж дешаш къостадеш да.

Аз дийцачо къаьгга хьахьокх, мел дукха моттигаш я тха коллективе коммунисташ юкъегIортанза баргбоацаш. Парткома керттерча декхарах цаI хет сона депо кулгалхой хьинар вийдергдола, наьха дисциплина чIоагIъергйола наькъаш лахар. Из ца дича болх тоабаларга даха дог дац.

Хаттар: — Фу даьд оаш съездана кийчо яра тIаерзаяь парте обкома программа кхоачашъяра?

Жоп: — Из документ Iомаделга хIара коммуниста а парте воацачун а декхар да. Вайх массанех хьокхалуш я цо белгалъяьха проблемаш. Эггара хьалха программа йийцар юххьанцарча партийни организацешка, партгруппашка. Дукххаха йоацаш из повестка йолаш собрани а йир оаха. Цига къамаьлаш даьчар къаьстта чIоагIа теркам тIабахийтар социальни, кадрови дешашта партийни демократии гласности шеръяра, дисциплина чIоагIъяра.

Массехк шу хьалха малагIа коммунист лоархIавергвар укх тайпара предложенеш йоалае: съезда делегаташ харжара хIанзалца лелаяь практика дIаяккха, юххьанцарча парторганизацей лоархIам айбара 50 процент взносаш царга йита, парте мугIарашкара ший лоIамагIа аравала бокъо луш йола пункт юкъейоалае КПСС Уставана, парте съездаши КПСС ЦК Пленумаши телевизора чугIолла гойта, къайла партийни собранеш ма хилийта, цхьаннахьа болх мелбалийта коммунисташ кулгалхой кхыча моттигашка хьежабара никъ бехка, кхыяраш.

Уж предложенеш тIайола резолюци оаха дIаяхьийта лерхI КПСС ЦК, парте Нохч-ГIалгIай обкоме.

Хаттар: — Фу ду оаш партийни мугIараш чIоагIдара?

Жоп: — Тха организаце кIезига бац хьинар дола нах. Царех ба СССР халкъа депутат В. Сухинин, эксплуатаце цеха партбюро член А. Матвиенко, ремонтни цеха партбюро член А. Макаренко, депо парткома член В. Баразгов, кхыбараш. Цхьабакъда, болаш ба партера арабовла ловраш а. Масала, Р. Ибрагимов къона саг ва. КПСС мугIарашка из вахав эскаре гIулакх деш волча хана. Ибрагимова заявлени елар ше партера мукъавалийтар дехаш. Цу тайпара никъ хержар Ураев Олега а, цхьаболча кхыча коммунисташта а. Ала йиш яц, оаха царца болх баьбац аьнна, дале а, шоаш яхачун тIера бовланзар уж.

Цу тайпара хIама нийсдалара партком бехке яц аргдац аз. Цхьабакъда мишта нийсденнад уж санна идейно-политически сакхетам лоха бола нах КПСС мугIарашка хьаэцар? Кхы хилийта йиш яц из.

Хаттар: — Фу де лерхI оах дIахо йода хана болх тоабара?

Жоп: — Эггара хьалха теркам тIабохийтаргба къахьегамхой социально - бытовой хьалаш тоадара, кадрови дош къоастадара. Из дара тайп-тайпара мероприятеш чакхъяха лаьрхIа да тхо. Укхаза уйла е езаргья отделене кулгалдара аппарат дикка кIезигъяра. ХIана аьлча, чIордадаьд депо коллективана, хьадеш хIама а доацаш, йIайхача кабинеташка багIа хьакимаш кхаба. ТIаккх мра бокъонца кхоачашъе аьттув баргбац социальни нийсхон принцип. ХIаьта из КПСС обкома программа тIара керттера дош ма дий.

Къамаьл дIаяздаьр
М. КАРТОЕВ.

КПСС XXVIII съезда накъадолхаш

Кхоанен уйла тахан е еза

Город Аргуна цхьан йисте улл цIеноошта йоккхий панелаш ю завод. Укхаза арахец пенашта лаьрхIа панелаш, тховнаш дIакъовла плиташ, бетонах яь тайп-тайпара блокаш, йовкъаш, кхыдар. Цо хьаеча продукцега хьежача гуш да завод республика мел боккха лоархIам болаш я. Из чIоагIа эш паччахьалкхен организацешта а бахача наха а. Вешта аьлча, ший продукци маьхалъяккхара сагото е езаш яц завод. Цудухьа, хеталора, предприяте коллектива махулла дукхагIа продукци арахецара йоккха стимул а майий, гIулакхаш дика лелаш а хила мадезий, аьнна. Эшар фуд— болх хьабар.

Цхьабакъда, халахете а, факташа яхар кхыдар да. Хьалха санна, дIадахача шера а завод лоархIайинзар паччахьалкхен планах. Дагадохарах аьлча, унх тIеххьарча ийс шера а иштта даим тIехьаюсаш, ший заданеш кхоачаш ца еш хьайоагIа завод. Долче, тахан из геттара а халача экономически хьале эттай.

Цун бахьанаш дукха да. Предприятена каст-каста тийшаболх бу поставщикаша: ханнахьеи эшшача боарамагIеи лоаттайинзар цемент, арматура, кхыдар. ЧIоагIа Iаткъар коллектива гIулакхашта завода йоккхагIйола пенашта лаьрхIа панелаш ю цех реконструкци яра сеца латтарах. 1983 шера денз йолаяь, хIанз а чакхъяланза я цун реконструкци. ТIаккха фу дир цу юкъа предприяте гIулакхаш бонъалгахьа дахара из чуйоагIача Грозненски цIеноош деча комбината кулгалхоша? Каст-каста шоай завода директораш хувцар мара хIама динзар. 1980 шера денз ийс директор хийцав укхаза. Амма, цунах пайда-м балацзар. Кулгалхочох тийша дукха дале а, бакъда, экономически методашца мара, наьха йоакхо ярца мара нъоасталургьяц тахан заводе хьаIайна дукха проблемаш.

Цудухьа, шеко йоацаш дар, КПСС XXVIII съезда сийленца накъадахара де дезарий программа оттаеш завода коммунисташа эггара дукхагIа теркам тIабахийтар цхьан деша: тIехьаюса завод хьалъяккхара.

— Из декхар кхоачашдара эггара хьалха пенашта лаьрхIа панелаш еча цеха реконструкци йистеяккхара оарцагIдаьхар оаха тхоай коммунистий низаш, — яхаш дувц Аргунски цIеноошта йоккхий панелаш еча завода партбюро секретара Дадашев Батруде Масаудовича. — ХIана аьлча, из цех фо санна эш тхона. ТIеххьарча хана цу хьакъехьа чакхдаьхача гIулакхаша таро еннай тхона дукха ха ялалехьа цех болх бе йолаялийта. ХIанзалца хьа оаха болх баьбар вахтови методагIа. Цхьабакъда, тахан тхона хьалхашка латта декхараш дизза кхоачашдара из пайдане йоацилга кхийттар тхо. Цудухьа керда шу доладелча денз шин сменагIа къахьега даьлар. ЦIенхаштта теркам тIабахийта доладеннад тхо социальни дешашта. ХIана аьлча, тха производственни кхоачамбоацараш айхха дувзаденна да оаха дуккха хана денз цунна йоакхо ца ярца.

Бакълув партийни кулгалхо. Социальни даькъе хьахула проблемаш къоаста ца еча коллективе производственни гIулакхаш дика дIадаха йиш яц. Из, чоалхане доаца бакъдар, ханнахьа ца кхетадарах дукха дайра завода. Къаьстта ира латт укхаза болхлошта чуIе фусамаш хьалъяра дош. ТIеххьарча 4 — 5 шера завода лаьрхIа хьалъяьяц цхьаь цаI квартира. Тахан предприяте саггота фусамаш эшаш аргIагIа латт 200 совгIа саг. Квартира ца хиларал совгIа, кхыметтел дачни участок яккха а Iалаьмате хала да. Деррига а бахьан сенах латт аьлча, из латт завода коллектива ший лоIамагIа ца хиларах, дош къоастадара цхьа да ца валарах. Грозненски цIеноош деча комбината кулгалхоша йоах заводчанашка, шо Шалински района территоре тIа да, цун райисполкомо квартираш яла еза шоана. ХIаьта Шалински райисполкомо йоах, уж дешаш къестаде шун шоай комбинат я Грозне, тха районе ишта а дукха ба фусамаш эша нах.

Цу тайпара кегар дIахо а ла безаргбар укхаза къахьегача наьха, нагахьа санна программа оттаеш коммунисташа из дош къоастадара хаьдда никъ белгалбаьккхабецаре. Цар лаьрхIар кхычахьара хьавенача «вотес» квартираш хьаенъарга а ца хьежаш, йолча таронашца из проблема къоастае. Кхыча дешашца аьлча, лаьрхIар йIаьхий партнер а лаха цунца цхьана цIеноош хьалде. Цу гIулакха дIадохийта ахча цо хьожадергда, хIаьта гIишлон изделешцеи материалашцеи еррига а Iалашо завода коллективо хулийтаргья.

Дукха да уж кхы а завода партийни организацес КПСС XXVIII Съезда накъадолхаш оттаьча программа тIа белгалдаьха пайдане гIулакхаш. Цхьабакъда, сона хетачох, уж кхоачам болаш дац предприяте экономически хьал деррига а тоадара. ХIана аьлча, уж дукхагIча даьнъе тIадерзадаьдац цхьан белггалча юкъа завода гIулакхаш бокъалгахьа дахара мара. Кхоаненна уйла кIезига яьй. Завода перспектива дика хилийтара, хьалхагIа хинна кхоачамбоацараш кхы нийса ца далийтара укхаза овлангара денз хувца еза къахьегам вIаштIехьбаккхара формашеи производственни отношенешии. Масала, боккха пайда лургбар бсахама расчет е аренда юкъейоалайина.

— ХIанзарчоа уж керда формаш юкъейоалае йиш йолаш дац тхо, — йоах Б. Дадашева. — Шийн лоIамагIа йолаш заводага болх байтараэ дIадех кIезиг-дукха тоадаь а, экономически хьал тоадар. Цу тIа оаха арахецача ерригача а продукцена госзаказ оттадаьд.

Хала да партбюро секретара дувцачунца раьза хила. Цкъа-дале, экономически хьал тоадара эггара нийсагIа бола никъ ма бий къахьегам вIаштIехьбаккхара керда формаш балха юкъеккхувлар. ШозлагI-дале, сона дукха йовз продукцена 100 процент госзаказ доллашехьа боахама расчетагIа, арендагIа къахьегаш йола къахьегама коллективаш. Цунах царна пайда боалилга вахаро бакъдаьд. Госзаказ дизза кхоачашдаь даьнначул тIехьагIа дIахо яьккха продукци шоай лоIамагIа дIа-хьа екъа, цун ассортимент шеръе а бокъо ма лой цу кердача формаша. ХIаьта экономика чIоагIъяра, ший гIулакх тоадара хIара хозрасчетни е арендни коллектива эшар цаI мара дац: овсарегIеи дикагIеи къахьегар.

Х. ШАДИЕВ.

Культура болхлошта «Нохч-ГIалгIай АССР культура заслуженни болхло» яха сийлен цIи яларах дола

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

Культура даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай АССР культура заслуженни болхло» яха сийлен цIи лойла:

Амерханой Рамзан Хасмагомедовича — Чечен-Аульски юртарча культура ЦIен «Кегирхой» яхача иллеи халхареи халкъа ансамбла балетмейстера.

Балашова Аида Васильевна — Республикански культурно-просветительни училища хьехархочоа.

Домкаев Абдул-Ваид Абдул-Керимовича — Чечен-Аульски юртарча культура ЦIен «Кегирхой» яхача иллеи халхареи халкъа ансамбла хормейстер.

Мусаев Шерване Исаевича — станица Петропавловскерча культура ЦIен директора.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. ВОКОВ.**

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **С. КОЖУХОВСКИЙ.**

г. Грозный.

1989 ш. 27 декабрь.

ЛИПЕЦКИ ОБЛАСТЬ. Медицински оборудоване Елецки заводе керда технологи а материалаш а юкъе а кхувлаш бIарга саьнашта эша гомаш ду. Укх шера цар арахецаргда уж бархI миллион — соахкарчул цхьа миллион дукхагIа. Заводе йолаш я индивидуальни заказагIа гомаш (оправаш) хьадеш йола экспериментальни цех.

СУРТА ТIА: экспериментальни цеха мастераш (аьрдехьара аьттехьа) Чурсина Марина, Зотова Александра, Путятова Елена, Фаустова Галина, Морозова Надежда.

С. ГУБСКЕ сурт. (ТАСС фотохроника).

Тха интервью

ДЕГIАЙОАГIА ЗАВОД

БIаь шу гаргга да «Красный молот» завода. ХIанз заводе арахец бурувдеттараштеи промысловикаштеи эша оборудовани, халкъа эша товараш. Укх тIеххьарча итт шера завод тIехьаюсаш хиннай. Из бахьан долаш алапи далара систем «уравниловка» лоаттайора, ишта а кIезига хинна алапи лохлора. Цу тIа гIолла нах балхара дIабувлар, тIехь-тIехьа талхар финансови гIулакхаш. 1988 шера предприятех хьаьрча паччахьалкхен декхар 10 миллион сом дар.

ХIаьта директоралла Г. М. Мусалимов хержача гIулакхаш сиха хувцаделар. Цо кулгалдаьча хьалхарча шера паччахьалкхен декхар дIатекхар, 1989 шера 18103 эзар сом пайда бир, цох 2260 эзар сом планал тIех а беш.

ДIадаха шу завод шозлагIа хьахинна шу да ала мегаргда. Соахка «Красный молот» завода кIийлен тIа хьаьй производственни объединени. Цунна юкъейода «Красный молот» заводал совгIа, Аргунски филиал, «Гельдыген» яха совхоз, общественни кхачан комбинат.

Российски Федераце халкъа депутаталла кандидат Г. М. Мусалимов оттавале хьалхха тха корреспондент цунца вIашагIкхийтта хилар.

Корр: Геннадий Михайлович, мишта карагIдаьлар хьона дукхача шерашка тIехьаюсаш хинна завод хьалха яккха? Кулгалдара ший тайпара къайленаш йий-те хьа?

Г. М. Мусалимов. Къайленаши? А, са яц цхьаккха а къайленаш. Сона хетаргахьа, моллагIча производствона кхо хIама эш: дисциплина, къахьегам лерттIа вIаштIехьбаккхар, материальни безам болийтар. Цул кIезигагIа лоархIам болаш дац социально - бытовой хьалаш хилийтар, балха сага йоакхо яр.

Дисциплинах аьлча... Укхаза сона лоархIаме хет дисциплина бахьан коллектива хIара член бехктокхаме хилар. Масала, бригадерча цхьанне прогул йича, жоп дала декхарийла я ерригa коллектив. ТIаккха хьахул дисциплина толхаераш ловргдоаца хьал. Цул совгIа, административни гIулакхаш а дир — проходной балха чIоагIагIа режим оттайир. балха шоллагIчеи кхоалагIчеи сменашка порядкага хьожаргйола оперативни отряд вIашагIтехар. Из де дезача тхо оттадир дIадахача шерашка заводера хIамаш кхухьаш бола нах дукха хиларо.

Кхы цхьаькха а да. Завода территори геттара йоккха я, цу тIа дукха я хIама хьуладе моттигаш. Долче, къайлагIа корта бохабу малар мала йиш йолаш бар цуна тIехьабаьнараш шоллагIчеи кхоалагIчеи сменашка. ХIанз балха хана корта бохабу малар мелилга цIендаь дIадаьккхад.

Корр: Къахьегам дикагIча тайпара вIаштIехьбаккха ма гIийртабий хьо валехьа а. Из иштта хиннадале а, итташ шерашка хIама карагIа мича даьннад. ХIанз карагIдаьннар гуш мадий.

Г. М. Мусалимов. Къахьегам вIаштIехьбаккхар эггара хьалха тийша да материально - технически снабжене службах.

ДIауйла ел Iа, производстве мел йоккхий халонаш тIаоттаргйя, нагахьа санна хадданза комплектующи изделеши металли дизза хьа ца кхоачаш хилча. ДIадахача шера машинникъ дIакъовлар бахьан долаш тхога хьа ца кхоачаш йисар Руставски металлургически комбинатера йоагIа 17,5 эзар тонн металлопрокат. ХIаьта металл е кхыйола хIамаш бахьан болх сецача, болхлой дог эккх. Бакъда, иштта низкъала этта хьал аттача дакхха вIаштIехьдаьлар тха бокхха мухь кхухьа автотранспорт тхоай хилар бахьан долаш.

Тха кхы цхьаькха проблема а я: заводерча станокех 60 процентал дукхагIъяраш моральни а, физически а тишъенна я. Уж сиха хувца еза. Из болх оаха дIаболабаьб — хIанзле а хьааха йолаеннай числовой программни управлени йола станокаш. Укх шин шера СССР Госснабо 100-нел совгIа ЧПУ станок лургья аьннад тхона. ХIанзе а кийчбе беза цар тIа болх бергбола специалисташ. Заводе лаьрххIа курсаш я хьаеллаш. ЧПУ станокашца болх беча предприятешка Iомабала нах бахийтаб.

Корр. Юххьанца вай къамаьл долалуш Iа аьлар болхлой материальни безам, социально - бытовой - хьал тоадар производства эффективность лакхъяра керттерчарех цаI да. Цу даькъе «Красный молот» заводе кIезига хIама даьдац, яхаш. дувц. Хаьдда даьр фуд?

Г. М. Мусалимов. Да а даьд кIезига доацаш хIама. Деш а да, дерг а да. Эггара хьалха хьоадергда вай алапи. План хадданза тешаме кхоачашъяр, планал совгIа пайда баккхар — уж дар тхога алапи лакхде йиш хулийтар. Вешта аьлча, болхлоша хьийгача къига хьежжа царна алапи далар.

ХIаьта се заводе вeнача хьалхарча деношка денз со духьала латт уравниловкана. Премеш екъача хана массанеца а «дика» хила гIерташ цехийи отделийи начальникаш хьовз болхлошта премеш цхьатарра екъа. Из производствана геттара зене хIама да. ТIаккха во болх беш вар кхы а эсалагIа болх бе волалу, массанена нийсса преми яларга дог а доахаш. ХIаьта бокъонца цIена къахьегаш воаллачун догъэккх ше хьега къа теркал ца деш хилча.

Болхлой социально-бытовой хьал тоадара кIезига хIама даьдац. Кхачан продукташца болхлой Iалашбара заводе йиллай общественни кхачан комбинат. Рынке нийцача продуктай паччахьалкхенчул дукхагIбола мах завода ше лу. Из ду болхлой истола тIара кхача дикагIа хилийтара. Дийнахь-бус 1,5 — 2 тонн маькх еш пекарни я заводе.

Кхачан проблема кхоачашъяра оаха тхоай балансе хьанийцай «Гельдыген» яха совхов. Керда ферма хьалъяра, доахана доакъар эцара, совхоза кхыча гIулакхашта оаха хьожадаьд миллион сом. Сона хетачох, касттталашха болхлошка цу совхозера дулхи шуреи кхоачаргья. Цу тайпара, заводо продукташца ше Iалашъергья.

Ерригача республике а санна, тха болхлошта а яц кхоачамхиллал фусамаш. Тоьаш яц кирпишкаш, шифер, асфальт. Цудухьа цига оаха хьалъю кирпишкий завод, шера 8—19 миллион кирпишк, кхыйола материалаш арахецаргйолаш.

Корр: «Красный молот» производственни объединене перспективах дош алал.

Г. М. Мусалимов. Перспективаш геттара йоккхий я. Доккхий дараш ца а дувцаш, цхьа цифра йоалаергья аз. 1989 шера 18103 эзар сом пайда баьча метта укх шера 25 миллион сом пайда бергба оаха. Ишттал пайда бара эша таронаш йолаш я.

Интервью нийцар тха спецкорр. А. САДУЛАЕВ.

Дуккха шераш да Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода 43-5 установке Рыбакова Галина Евгеньевна къахьегаш йола. Ше цига мел йоаккхача хана цIена къахьегаш хьайоагIа из. ХIанз технологически сменана керте латт из, нагирхой хьехамча а я, болх дика вIаштIехьбаккха хов цунна. Шийца болх берашта дIайовзийт ший йIаьхий опыт. Из цудухьа дукха еза установка коллективе.

СУРТА ТIА: установка смена начальник Г. Е. Рыбакова.

Г. КУРИЛЕНКО сурт.

Нарсаш хьувкъаргья

Грозненски района «Тепличный» яхача совхозе эггара хьалха нарсий рассада дIайийр совхоза партбюро секретарь Идигов Сайд-Амин кертте латтача № 7 йолча бригадо. Кхо гектар хулача теплицашка шоаш хьалкхеяь рассада кхаь дийнахьа дIайийна баьлар болхлой.

Дика къахьийгар укхаза тепличницаша Авторханов Хьамзата, Замизова Зулайс, Зубиева Совдатас, Цунцаева Тамусас иштта кхыбараша а, ХIанз, уж хьожаш а, доал деш а, ба шоай дIайийнача нарсашка.

23 февраль хьатIакхоачачаш хьалхара нарсий хьувкъам чуэца лаьрхIад укхаза. Укх совхозе дикагIча оагIорахьа йовзаш я бригада. Цар дош аьннача да. Иштта йола уйла, хьалха латтача коллективо дика къахьегарца яьккхай.

С.-М. ЯСУЕВ.

Беркате хинна шу

Хьалха массаза а тIехьабусараштa юкъе болаш хьабоагIаш бар Сунженски района Кирова цIерагIча колхоза хьайбаш лeладераш. Бакъда, дIадаха шу тешшаме беркате хиннад ала йиш йолаш ба уж. Масала, шера план 1270 тонн йолаш, ехкар 1271 тонн шура. Иштта, план 270 тонн йолаш, дулх декхар 271 тонн.

— Къаьстта дIадахача шера дика дIабахар тха болх, — йоах колхоза керттерча зоотехника Котиев Башира. — Цун керттера бахьан дар, тIеххьарча шерашка тIатеIIг племенной болх оаха тоабар. ХIанз тха фермашкара дукхагIа дола доахан къона, лакха продуктивность йолаш да. ТIаккха цо йиш хулийт хьайбаш леладерашка тоьал лакха алапеш нийде. Цул совгIа, хIара бетта балха итогаш ю оаха, социалистически яхье котбаьннарашта премеш а маьхе совгIаташ а тел.

Лакхе керттерча зоотехника аьлар, боахаме племенной болх керттера ба, аьнна. Ба а ба из керттера, бакъда, кхы цул тIехьашка латташ бац боахаме доакъара база тоаяра беш бола болх а. Ховш да, мецача доахана шура дукха лургйоацилга. ХIаьта, ала деза къаьстта укх шера доакъара база укхаза чIоагIа йолга. Гонахьа карт яь латт аьла аргIаш, цхьаццайолча культурашца нийя чуеллай силос. Иштта Iалашъяьй укхаза кхыйола культураш а.

Интенсивни методаш балха юкъе цхувл боахама специалисташа Цехови хьисапе леладу укхаза доахан, Iаьсий клеткашка а лоаттадеш. ХIаьта хьайбаш кхоаб зоотехнически бокъонаша дIа ма деххара оттаьча рационагIа. Цо аьттув боалийт лаьрххIа кийчдайташ, деззача тайпара хьайбашта доакъар дIадехкийта Iаьсий лерттIа хилийта, продукци дукхагIа яккхийта.

Деттача доахан Iул кердадакихалехьа совхозерча цхьанна а доярка магацар кхо эзар килограммал тIех шура яккха. Бакъда, хIанз юкъера лаьрхIача хIара кхоабача Iаттагара йоаккха кхо эзар килограмм шура норма а хинна дIаэттай укхаза.

Къаьстта белгалбаьннаб доаркаш Галаева Тоти, Рыбалко Мария, Барханоева Тома. ХIаьта Т. Галаевас бутт хьалха кхоачашйир шера план. Дояркашта юкъе дукхагIа шура йоаккхачарех я Т. Галаева.

— ХIанз хала да яхье хадданза хьалха латта, — йоах Т. Галаевас. — ХIана аьлча, хIанз дуккха дикагIа болх бу тха дояркаша. ХIаьта а из хьалхле дIа ца хеца хьожаргья со. Бакъда, цхьаццa болча дояркаша коталю йоаккхе а халахетаргдац. Ше-ше хьалха вала гIерте паччахьалкхен планаш тIехкхоачашъе вIаштIехьдаргда.

Ферме мел йола помещенеш Iан кийчо а яь дика тоаьяй. Цудухьа йIайха, сийрда, паргIата я укхаза. Хала мел дола балхаш механизмашa ду. Наха салаIа хьалдаь цIеноош да, цIе уголок я, укх чу массаза керда газеташ журналаши хул.

— Укх шера денз тхоай цхьацца йола фермаш арендагIа яха лаьрхIа да тхо,— йоах Б. Котиева. — Цунца тха аьттув баргба укх шера хьайбай продуктивность кхы а лакхъе. Ховш да, цу подрядагIа йолча коллективаша белггала лакхъю къахьегама овсарле, болх дикагIа бу, алапи лакхденнад. Долче, кхы а дикагIа къахьега безам хул наьха.

Ч. МАГОМЕДОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо 1989 шера 27 декабрерча УказагIа СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа дукха бераш долча ноаноошта «Материнская слава», яха орденашеи «Медаль материнства» яха медалашеи еннай цу даькъе районашка гIолла: Ачхой-Мартановски — 102, Ведениски — 35, Грозненски — 52, Гудермесски — 145, Малгобекски — 67, Надтеречни — 18, Назрановски — 57, Наурски — 34, Ножай-Юртовски — 32, Шатоевски — 14, Сунженски — 61, Урус-Мартановски — 42, Шалински — 173, Шелковски — 43, Октябрьски — 26, Ленински — 63, Заводской — 14, Старопромысловски — 10.

МЕЛО ЦА ЕШ

«Сунжамежрайгаз» ЭПУ коллектив шийна хьалхашка латтача декхарех дика лоархIаеш хьайоагIа тоьал ха я. ХIаьта цо дераш бахача наха Iалаьмате чIоагIа эшаш гIулакхаш долга массанена ховш да.

Газ маьхалъяккхара оттаяь план 101,7 процент кхоачашъяьй управлене болхлоша дIадахача шера. ИоагIар 3887 тонн йолаш, 3954 тонн коача газ ехкай цар нахага. Мах боаккхаш даь гIулакхаш лийрхIачул 10 эзар сомал дукхагIа да.

ТIехдика къахьегаш ба укхаза мастераш Г. Дудников, Х. Автаев, газ чуйоттараш В. Семина, Н. Рудометкина, К. Ганрбекова, К. Ахаева, кхыбараш. Мело ца еш дIадоладаьд цар карара шу а.

М. МУРАТОВ.

НАЬХА ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

«Чечингтрикотажбыт» производственни объединени вIашагIъелла шийт-кхойтта шу мара дац. Цхьабакъда, цу юкъа цун коллективо республике бахача наьха хьашташ кхоачашдара дукха гIулакхаш даьд. Укхаза хьаду кхалнаьха пазата барзкъаш, берий костюмаш, свитераш, жакеташ наха чIоагIа хоатташи дика дIаэцаши я. Грознерча а юрташкарча а цунна чуйоагIача цехашка, филиалашка къахьегаш 550 гаргга саг кхалнах ба. Къахьегама ресурсех бизза пайда нийбара даькъе тIагIертта къовсам а лоаттабеш, тIа-тIа дукхагIа хьаеллаш латт, цар тайп-тайпара барзкъаш ду цехаш.

Объединене коллектив толамца лоархIаяьй шийтталагIча пятилетка диълагIча шера планах. ДIадахача шера планагIа лаьрхIачул совгIа итташ эзараш сом пайда баьб цо паччахьалкхенна. Цу масало къаьгга хьахьокх объединене коллективо къахьегаме дика мулаш доахаш хилар.

Шергара шерага ший производственни хьокхамаш дикагIа хулийташ хьабоагIа объединене болхлой. Цун керттердар да цар шоай хьинар кхо ца деш къа а хьегаш, хьалхашка латта декхараш дизза кхоачашдар, болхлойи специалистийи къахьегам ихетамца вIаштIехьбаккхар. Цехашка болх беш я хIанзарча хано дIа мадеххара йола керда техника. Цар тIа къахьегаш ба шоай балхах тIехдика кхеташ бола говзанчаш.

— Тха производство керттерча даькъе екъалуш я шин даькъана, — аьлар механика Самбиев Мохьмада. Цкъара объединене болхлоша трикотажни кIадаш хьаду, йоккха говзал а хьинар а эшаш гIулакх да из. ХIана аьлча, хьадеш дола кIадаш дика хиларга хьежжа мара хилац цунах хьадеш дола барзкъаш. Цудухьа шоаш хьаеш йола трикотаж тIа-тIа дикагIа хилийтара тIагIертта къовсам лоаттабу цар. Цу лостамагIа дикана а йоал.

Цу даькъе къаьстта дика къа а хьегаш, башха-дика производственни толамаш доахаш бола болхлой кIезига бац объединене. Трикотаж хьаераш керттерча даькъе кхалнах ба, — аьлар Мохьмада. ХIаьта техникана доаггIача хьисапе доалдеш, даим из дикача хьала тIа хулийташ ба тха механикаш. Цар ханнахьа ремонт ю станокашта, хувца еза оатхалаш хувц, долче, уж болх ца беш сецаш хьовзам хилац производстве.

Ший декхараш даим цIена кхоачашдерех ва механик Митюшев Николай. Цо Iалаьмате дика доалду вай мехка хьаяьча а иштта Японера нийца енача а станокашта. Вай мехка хьаьяьча станокаша доазол арахьара хьаенарел эшашагIа болх бергбоацаш гIулакх вIаштIехь даьккхад цо цехашка. Цун балха тIа керттердар да ше доалдеча машинаша мишта болх бу хьожаш хадданза тIахьожам лоаттабар. Царех моллагIъяр йоххалца, яхаш сатийна Iечарех вац из. — яхаш дувц Мохьмада. Дуккхача хана денз ше цу производстве болх беш хиларах тарра, цунна дикка хьалха хов талха йолаенна оатхал малагIа я. Долче, из кагъяларга а ца хьежаш, хьалхагIе а оарцагIваьнна лох цо из санна йола оатхал, тIаккха хувц.

Производства шоллагIдола керттера дакъа да хIамаш тегар. Мел дика говзанча вале а воча кIадаех хьадулургдац хоза тийга, товш дола барзкъа. Цунца цхьана белгалдаккха дезаш цхьаькха а да. Мел хоза а дика а хьадаь барзкъаш дале а, модагIа деце доагIача хьисапе дIадолхац уж, къаьстта кхалнаьха дараш. Долче, укхаза эш керда, куцехьа бола ло баккха ховш бола говзанчаш.

— Иштта бараш бий шуп? — аьнна хьаттача, объединене болхлочо Ахмедова Асета аьлар:

— Тха модельераша кийчъяьча цхьайолча моделех тийгача барзкъашта Москверча ВДНХ совгIаташ деннад. Цул совгIа дукха ха йоаццаш Сире паччахьалкхе йолча хиннача Советски выставке белгалъяьхар тха цхьайола моделаш.

— Малаш ба цар автораш? — аьнна хаттар дича, Асета жоп делар.

— Антипина Татьяна я, — аьнна.

Цхьабакъда, укхаза кIезига бац из санна керда моделаш хьаеш бола модельераш. Иштачарех я дуккхача хана денз из болх беш хьайоагIаш йола Даудова Тамара а, цеха сменни мастер йола Закаян Татьяна а, кхы дуккха бараш а. Цар хьаяьча кердача моделех дола барзкъаш Iалаьмате дика дIаэц бахача наха.

Цар хьашташ дизза кхоачашдара Грозне болх беш я «Снежинка», «Пушинка», «Ромашка», «Элегант» яха а кхыйола а ательеш. Иштта юрташка а я объединене ательеш. Царна юкъе а эггара дикагIча лоархIачарех я Ачхой-Мартанера, Наьсарера цехаш, — йоах Ахмедова Асета. Даим яхье хьалха латташ хьайоагIа цар коллективаш.

Белгалдаккха деза. Албогачиев Тархана кулгалдеча Наьсарерча цеха коллективо ший шера задани ханал дикка хьалха кхоачашъяьлга. Цунах къахьегама толамех лаьца Асета аьлар:

— Каст-каста модельераши мастераши вIашагIа а бетталуш дувц шоаш доахача производственни толамех. Цига керттера теркам тIабохийт кердача моделех яьча хIамашта. Цу даькъе массаза кхыча коллективашта хьокхам телаш хул Наьсарера говзанчаш. ТIадийхача хоза товш, дика маха баьккха хул цига даь барзкъаш. Мичча тайпара яь а, план кхоачашъе гIертарех бац цига къахьегаш бола хIамаш тега говзанчаш. Цар хадданза къовсам лоаттабу шоаш хьадеш дола барзкъаш дикеи тIехдикеи мара ца хилийтара. Цу даькъе дика кайоалаш бола болхлой кIезига бац тхо долча, — йоах мастера Албогачиева Любас.

Иштта хьинаре къахьегаш, шоай декхараш массаза а цIена кхоачашдеш хиларца белгалъяьнна йола коллективаш я Сунженски, Малгобекски, Гудермесски районашка.

Укх тIеххьарча шерашка къаьстта дика производственни толамаш доахаш хьабоагIарех ба объединене болхлой. Цун керттердар да уж шоаш производства дай а лоархIаш, шоай коллектива сий лакхалоаттадара тIехьа хьинар кхо ца деш цар къахьегар, йиззача хозрасчетагIа уж къахьега болабалар. Цунца дувзаденна дукха хувцаделар коллективе. ЦIенденна дIадаьлар приискаш елга, планаш лохъеш моттигаш нийслулга. ДукхагIйолча хана формана лелайора яхь а.

ХIанз объединене коллективо доаха къахьегама толамаш дуккха а дикагIа да хьалхарчул. ХIанад из иштта? Цу даькъе Самбиевс аьлар:

— Хьалха дIадахача шерашка технико мичча бесса болх баь бале а, во е дика, механико шийна доаггIаш дола алапи цхьан боарамагIа хьаэцар. ХIанз хIаранена дика хов ший къахьегамца ца даьнкхар шийга кхоачаргдоацилга. Бухсоццаш балха тIа хьахинначунга хьежжа мара эцац цар алапи. Из дика кхетадеча болхлоша шоай хьинар кходац коллективана тIабоагIа пайда, арахеца продукци дикагIа хилийтара.

I. АХМАДОВ.

ГАЗЕТ ДЕШАРАША УЙЛАШ Ю, ДАГАБУВЛ, ХЬЕХАР ДУ

Лаьттанна доал эш

Эггара хьалха шоай вахара никъ хоржача хана Iомаьлча халача профессех ца къасташ, мел халонаш духьала йийнаяр аьнна дог ца эккхаш цун мутIахьа болаш хьабоагIача къаьнагIа болча аграрникех саг ва Наьсарерча АПО председатель Газдиев Японца Ахьмад. Казахстана целинни лаьтташкара хьаболабеннаб цун никъ. Из тешамегIа дIабахьар духьа агрономически говзал Iомаеш институт а, хIаьта цул тIехьагIа аспирантура а яьккхай цо.

Перестройко керда декхараш хьалхашка увттаду ахархошта. МалагIа никъ ба уж кхоачашдара наьсархоша хьалаьцар. Мел тешаме я юртбоахаме цар еча эргалоний кIийле? Цунна а хIаьта тха корреспондента шийга даьча цу тайпарча кхыча хаттарашта а жоп луш Ахьмада дийцар.

Сталински а бреженевски а ханашка юртбоахама миссел хало а Iоткъам а хинна отрасль хьалаха хала я вай мехка. Цига миссел цхьаккха хоадам боацаш кегар баьлла экономика кхуврчлаха атта хургдац. Цу кегаро йита кIоаргало еций хIанз вайна хьалдала ца могар? ВIалла доакъар дIа а ца луш бетта етт санна долаш хьадоагIа Наьсарера лаьтташ а. Царгара хьайоаккха «шура» дукхагIа хилийта гIерташ цахаддаш йийтта нитратни «дохьажа» молхаша эргабаьккхаб цар бос а органически структура а. Лоацца аьлча, низа кIаьдденна, Iунал кIезига дIахоачаш леладаь лаьтташ кхаьчад перестройкага. Цар гаданхха, царна тIабоссаш латта экологически нхерам дIабувца, латкъа йиш йола ханаш а яцар вай ювцараш. Из массанена а ховш да, къаьстта ахархошта.

«Цхьан хана вай айла тIа а хургда цIей» оалар со зIамига волча хана. Юртбоахаме хила доладеннача цу «цIей» малх хьалбала гIерт тахана. Оаха цох доккхал а ду, хIаьта цу хьакъехьа партес а правительствас а тахан боаккхаш бола хIара гIа дег тIара хьал а лоац.

ДIабахьа могаргдий тхона перестройню хьахьекхача эргалоний керда никъ? Бохьалургба, таронаш а тоъала йолаш я. Лаьтташ а цу аз ювцача «жожагIатех» кIалхардаьннад, еррига экологически таIазара къизал котъялалехьа.

Цудухьа перестроечни процесс йолаялча хана денз низ бола доладеннад уж, дикка айбеннаб оаха царна деча Iунала боарам а технологи а. Цу массарел а пайданегIа да ха дIа ме йода дукхагIа бокъонца болча дай доалахьа кхоачаш уж латтилга. Арендо а подрядо а йоагIаш йола моттиг дIалоацаш латт хьайбай боахаме а кхашка а. ХIара шера дукха хул тха районе лаьттан доал мишта де деза а цунгара пайда мишта эца беза а, яхача урокашка ахархой - арендатораш. Цу тIа, (из белгал ца даьккхача дарг а дац), царна дIалуш дола лаьтташ эггара эсалагIа йолча моттигашкара лох боахамий кулгалхоша. Нийса деце а из «лазар» царех доаллаш да хIанз а.

Масала, вай сибарегIара цIадаьхкача денз, юхxе уллача трикотажни фабрико а гонахьа бахача наха а нувхаш дIанхувсаш, хIаьта цига дIайийнача хьажкIех бахача наьха хьайбаша юхкаш мара ца юташ хьаденад хIанзалца аз дувца 50 гектар хула иха. ХIанз дIадахача шера гурахьа цхьан арендатора дIаделар из «Назрановский» совхозо. Из вар цу совхозе эггара къаьнагIа болча ахархоех вола коммунист Абадиев Осман. Гуйрана цу кхай тIара совхоза складашка дIайихьача хьажкIех хIана а цецбувл совхоза кулгалхой. ДIаова мамогга хьажкIаш елар хьалхагIа да воацаш иллача цу лаьтто. «Думи» мо долча лаьташка цхьаболча совхоза звеньевойшта а ца кхелу хьувкъам кхебир Османа — хIара гектара тIара 50 центнер томараштIехь хьажкIаш чуийцар цо.

Цецвоаннхаш да цIадахача шера эггара хьалха арендин хьисапе къахьега йолаеннача Озиев Сайпуддина кулгалдеча тракторни бригадо кхедаь хьувкъамаш а. Договорах 2500 тонн мара лла ца езача, 3500 тонн шекара свекла, кхыйолча культурай боагIачул дукха совгIа хьувкъам дIабелар Iаьдала. Дехкебаьннабац совхоза кулгалхой 25 шераха а йилла 1500 гектар лаьтта цу бригада арендах дIадалара.

Дукха ба района совхозашка-м цу тайпара арендай энтузиасташ. «Маяк» яхача совхозера, Евлоев Хьусен, «Экажевский» совхозера Гайтов Татархан, «40 лет Октября» яхача совхозера Евкуров Лахан, совхоз-техникумера Даурбеков Уматгири, дукха кхыбола лаьттан керда дай.

Из я, сога хаьттача, хьахулаш йоагIа тха ког гIорта керттера моттиг. Перестройка шерашка хала хиннаяле а хьалха хинначул дикагIа дегIаенай юртбоахама экономика.

Укх пятилетка 4 шу чакхдаларца хьоа ца йича яргьяц цу юкъа оаха баьча берригача балха лоацца итогаш а. 11-ча пятилетка юкъера лаьрхIача хIара шера баьча пайданга диллача укх тайпара да тха хIанзарча пятилетка сурт. Валовой продукце боарам (ахчанга диллача) 4867 эзар сома айбеннаб (вешта аьлча — 40 процент гаргга), къахьегама овсарле лаккъеннай 28 процент, баь пайда дIакхаьчаб — 1187 эзар сомага (11-ча пятилетке 2,2 млн. сома маьха даь зе дагадехача дикка гIа баьккхаб оаха).

ХIанз хьахиннача кердача шеро а нонагIо керда эргалонаш юкъе хьоргья тха юртбоахама производствана. Цу тайпара декхараш оаха тхоашта хьалхашка увттаду, хIаьта уж кхоачаш дара низ, хьинар кхо а дергдац. Иштта накъа баха лаьрхIад наьсархоша — 1990 шера хургьйолча парте XXVIII съезда.

ДОГ РАЬЗА А ДОЛАШ

Байнача бетта шун газета тIа кепатехар «Оргкомитето новкъостал дех» яха хоам. Из Iобийшача аз Нохч-ГIалгIай социальни гIулакх дара Министерства пенсеш хьожадараи хьателараи йолча Центра адресагIа письмо дахьийтар декабрь бетта сайна хьадоагIа пенси (132 сом), дерригa а НГIАССР Жилсоцбанка № 100700110 яхача счета тIа дIахьожаде, аьнна. Из Iаяка дукха хIама деце а, амма, гIалгIай автономи меттаоттаяра кIезиг-дукха дихьа а, сай декъа юкъедахьа безам бар са.

Сона дег тIара лов ГIалгIай автономи юхаметтаоттаяра йолча Оргкомитета гIулекхаш дикагIа лелар, цун аьттув балар. Аз ях оргкомитета членашка: «КIаьд а ца луш, юха а ца доалаш чакхдаккхалаш дерригача халкъо шоашта тIадилла декхар. Халкъ бахьан лайна хало цIаккха а йоаргьяц шоана!».

Баркал ала безам ба из хоам кепатехача «Сердало» газета коллектива а.

С. ДИДИГОВ,
пенсионер.

Мичай нийсхо?

«Къаьстта теркам тIабахийта беза бераштa, къе хьал долча дезалашта, къабеннача наха эша изделеш арахецара. ХьатIадоагIача шера денз халкъа эша товараш профильни йоацача предприятеша арахецаргйолаш массе а тайпара организаторски политически болх бе, алапе фондал кIезигагIа хургдоацаш хIара къахьегама коллективо уж арахецилга Iалашде».

(*КПСС XXVIII съезда хийчо яра республика партийни комитеташеи организацешеи деча гIулакхий программа тIара).

Из лакхехьа аьннар «Силуэт» яхача производственни объединене дукха эзараш нах болча коллектива гIулакхий программа я ала мегаргда. Объединене духхьалара декхар да бераштеи хаяхача нахан эша товараш арахецилга. Мишта кхоачашду из декхар объединене болхлоша? Ше мадарра аьлча, сайна безаме а хеташ во кхоачашдац оалалургда сога. Бакъда, карагIдаьнначох кхоачамбаь Iе дагадац тхо, хIана аьлча, карагIдаьнначох кхоачамбар тIехвазисар да.

Тха «Силуэт» объединене коллективо укх шера 25 миллион сома маьха халкъа эша продукци арахеца лерхI. Из дара низ а таронаш а я. Бакъда, хозрасчета тIа довлар бахьан долаш финансови хьал дика дац тха. Из истори гаьннара хьадоагIаш да. Цох дийцар массе а боарамашка НГIАССР правительствагара денз союзни лоархIама Iаьдала лакхерча эшелонашка кхаччалца. Массехк шу хьалха республике эггара хьалхалаттарех хиннача тха объединенех хьатехар еха хинна прядильно-ткацки объединени. Цхьанна законагIей IаьдалагIеи доацаш «Силуэт» объединенена IотIадиллар 10 миллион сомал совгIа дола декхар. Мел дийцача а хIама хиланзар. Предприяте болх бара цунна эш боалача пайдах хьахулаш йола средстваш. Берригa боала пайда дIабода декхараш дIатанхарга. пенега, гIод танхарга. Хьалха лаьтта коллектив тIехь-тIехьа финансови халача хьал тIа отт. Цо новкъарле ю тхона социальни кхокхам дIабаккхара. Масала, чIоагIа низткъала да объединене болхлой квартирашца Iалашбар. Тхоай болхлошта чубаха цIенош хьалде низ бац тха, хьатIабоагIа пайда кIезига хилар бахьан долаш, хIаьта банко ший декхар дIадоакх.

Тха объединене болх беча нахах дукха а дукхагIбараш кхалнах ба. Царех дукханешта тоъац дешадаха ха кхачанза долча берий учрежденешка моттигаш. ХIаьта тхоай чотагIа уж хьалъе низ кхачац тха. Цун бахьан лакхехьа хьоадир. Финансови хьал хала хиларагIа из проблема кхоачашъе ха дукха эш. Из иштта дале а, объединене партийни профсоюзни организацеш, кулгалхой кулгаш Iо а хийца, Iеш бац, йиш мел яр ду коллектива социально-бытовой хьал тоадара. Масала, оаха тIагIертта хьадех Грозненски горисполкомагара тха болхлой бераш городской берий бешамашка дIатIанйиделга. Объединене коа я болхлой столови. Кхалнахага дохка дефицитни товараши продукташи хилийтара заказий истол да оттадаь. Болх беш ба гIонна бола боахам. Хьалха дIадахача шерашка а санна, дIаяхача гурахьа болхлошка ехкар коартолаш, хохаш, кхыйола юрта боахама продукци.

Бакъда, из деррига форда мачура тIадам санна хIама мара дац коллективана де дезаш юхедисачох. Цудухьа тхоай берригача болхлой — кхалнаьха цIерагIа тхо кхайк областной партийни организацеги НГIАССР правительстваген нийсхо меттаоттаяр, наьха декхар тхона тIера дIадаккхар, тхоай къахьегамах хьахинначох тхога пайда эцийтар дехаш

Т. ТАСУЕВА,
«Силуэт» объединене парторганизаце секретара заместитель.

Сона бакъахьа хет

Боккха теркам тIабохийташ йийшар аз «СССР гражданаш пенсеца Iалашбар» яхача Закона проект. Цхьан оагIорахьара геттара а лоха пенсеши вокх оагIорахьара товараштa, продукташта тIадетталу маьхаши дIахо ла йиш йолаш хIама дац. Цудухьа эггара лохагIдар 70 сом а долаш, пенсеш айдара йола Закона проект оаха раьза а долаш тIанийцар. Цу гIулакха 6 миллиард сом совгIа эшаргда паччахьалкхенна кхы тIа а. Цхьабакъда, сона хетачох, хьаIайна социальнии экономически проблемаш реалистични къестаяра хьалхара гIа мара бац из. Цун тIехьа арахеца деза кхыдола а законаш. ХIана аьлча, вай Iалаьмате дукха ба, лакхера дешар а дийша, 80 сом совгIа мара пенси ца йидеш бола квалифицированни къахьегама пенсионераш а. Из тоъац цамогаш волча пенсионера. Ийе еза медикаменташ, дарбан препараташ. Царех дукхагIчар йолаш йолча льготех пайда ийбац. Цудухьа паччахьалкхенгара, общественни организацешкара, пенсе бахалехьа цар къахьийгача предприятешкара сихха гIо-новкъостал эшаш нах ба уж.

Цу даькъе цхьа предложени юкъеяхьа безам бар са, этапегIа пенсеш лакхдара йолча пункте: «1990 шу чакхдалалехьа хьожалда 80 сомал тIех пенсеш ца йидеча наха из лакхдара дешага, 10 шера а кхы хьалхи а пенсеш хьожадавраштa 10 процент тIа а тохаш». Цу тайпара тIатохар деш аз лаьрхIар тIеххьарча шерашка хьахинна инфляционни процессаш наха хоатташ дола товараш кIезгдалар, маьхаш чIоагIа лакхденна хилар, къаьстта рынкашка. Цул совгIа, бакъахьа хургдар 80 сомал тIех пенсеш ца йидераштa медикаменташ ах маьхагIа йохкилга вIаштIехьдаьккхача.

Пенсех долча Закона проект ювцаш дукха предложенеш тел, къахьийга моллагIа а кхи шу хьа а нийца, пенсеш хьожаде деза, яхаш. Аз хьаллоац уж предложенеш. ХIана аьлча, каст-каста нийслуш хIама да пенсе ваха ха хьатIакхаьчар кIезигагIа алапи телача балха хьожавелга. Цу тIа, пенсе ваха вевача тIеххьарча 5 — 10 шера саг цамогаш хинна е кхыдола бахьан нийсденна болх ца беш юкъ хила а тарлу.

Н. ОЛИМПИЕВ.
тIемеи къахьегамеи ветеран, пенсионер.

ХIана дIакъовл мастерской?

Хьамсара редакци! Нохч-ГIалгIайчен столице цаI мара яц Грознерча Центральни рынкера точильни мастерской. ХIара дийнахьа бIаьш бола городе баха нах боагIа уххаза шоай урсаш, кIордарч, дагараш, херхаш, кхыйола бытовой техника ирьяйта. Цул совгIа, хIара дийнахьа дукха нах хул укказа из гIулакх дахьаш баьхна республикерча тайп-тайпарча районашкара а. Царна массанена а чIоагIа бохам а боалаш новкъа хиннад цаI мара йоаца из мастерской дIакъовла гIерт, аьнна хезача. Бахача наьха хьашташ дизза кхоачашделга цIенхаштта дIадехаш йола перестройка мехка шера яржаш латтача хьалашка цхьаккха дича а ла мегаргдолаш гIулакх дац из.

Цудухьа оха чIоагIа дех редакцегара Центральни рынкера из мастерской дIакъовларгйоацаш тха а тхо санна эзараш болча наьха а дехар кхоачаш а деш, из гIулакх цхьан кога тIа даккхара тхона новкъостал дар. Бытовой техника ирьеш йола вай городе цаI мара йоаца мастерской йоацаш ма дита тхо.

З. БУЛГАКОВ, Л. ЗАГРЕВИНА, В. ИДРИСОВ, И. ХУСЕНОВ, З. МОГУШКОВА, и. кх. дI. Берригаш а шийтта саг ва кулгъяздаьраш.

Лорае бIарий гаьнаш

Боккха лоархIам болаш ба «Москва-Баку» яха трасса. ДийнахьенбусиIалаьмате дукха транспорт дIа-хьа чакхйоал цу трасса тIа гIолла. Нийслу укказа доазол дехьарча мехкашкара транспорт а. Наькъ тIа дехьа а сехьа а Iоехкай кафеш, хий мала, салаIа моттигаш. Дика а хоза а гIулакх да из. Цига гIолла тIехвоала моллагIа а хьаьша раьза хургволчча тайпара вIаштIехьдаьккхад деррига а. ТIаккха мел хоза хетийт никъ дехьеи-сехьеи IоегIача тайп-тайпарча гаьнаша: комараша, михаша, бIараша.

Ахкан замалахьа хийла саг бIаргаго йиш я царна кIала вагIаш, салоIаш. Балха тIа гIолла каст-кастта нийслу со цу наькъ тIа. Аз зийнад, ахка гаьна даьлча бIарий гаьнаш тIара бIараш доахаш итташ-итташ нах хул. Царна юкъе дукхагIдараш бераш да, иштта кIезига нийслац истий а. Цар кагъю гаьнаш, легаду гIанаш, хьалдуз шоай галеш кхачанза долча баьццарча бIарех. Уж нах хиннача моттигашка шоллагIча дийнахьа хьо хьежача, астагIча Темара эскар чакхдаьлча санна хеталу.

Тайп-тайпара ийрча сурташ бIаргаго йиш я цу наькъ тIа. Цкъаза гу хьона, бIараш тIадоахна га кагве гIерташ Iоувзаеш, хьалъувзаеш воалла кIаьнк. Ийрча гIулакх да из. Уж бIараш дахьаш бераш цIакхаьчача дасинанаси алац-хьогI царга: фу леладу оаш, мичахьара дахь оаша бIараш? Уж дIадийнача, хьалкхедаьча наха бохам а беш дахьача кхачанза долча цу бIарий ма во чам хургба-кх...

Ер каьхат газето кепатохаш хуле, са безам бар газетага гIолла цу гIулакхах дог лазаш бола нах оарцагIбаха. ВIашагI а кхийтта, воашта фу дулу хьажа вай.

С. УЖАХОВ,
г. Назрань.

Укх сурта тIа шоана гуш бараш шоай гIулакх дика доазаш, денал долаш, моллагIча а хана шоай декхар цIенен диззаи кхоачашде кийчча бола нах ба. Цар болх бу газоспасательни даькъа шоллагIча отряде. Цун командир ва Воронов Олег. Из коллектив 24 сагах латт. ХIара дийнахьа УГ-2 яха прибор бе а елле, шоаш гIулаьх деча территорена го боакх цар, тайп-тайпарча моттигашка загазованность боарамал тIех йий хьож, газокхерамзлен балхаш нийсса леладой хьеж, тIахьожам лоаттабу цун бокъонаш телха ца яйтара. Иштта отрядо дIадоакхх загазованни моттиге аварех хиннар. ХIаьта цун керттера гIулакх да, аварешн отравленешн хиннача наха сихха новкъостал дар, уж кIалхара бахар.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) шоллагIча отряда командир О. Воронов, боецаш В. Старгнев, С. Еремеев, отделене командир А. Бургиев.

Г. КУРИЛЕНКО сурт.

ЭЗДЕЛАГАРА ДIАДОЛАДАЛА ДЕЗА

Эздел — дикача гIулакхий хьаст. Аьхкан дIайхача дийнахьа шийлача хьастара хий чIоагIа чам болаш хул хьогвеннача сага. Цу тайппара, чам болаш да эзделаца дувзаденна сагах доахка гIулакхаш, цунна тIадувха бераькъа, кога-гIирс. ХIаране ший таронга хьежжа леладу дувхар. ХIама дац из боккха мах боацаш хиннадар, аьнна, нагахьа санна цIенеи товши дале. Иштта товш хила деза сага юхь-сибат а. Халахете а, хIанз дукха нийслу кертах йоккхий мосаш Iочуядаш коча качмаш дийла лела кагий нах. Сога хаьттача, товш гIулакх дац из. Даьшеи нохчошеи эзделах лаьца шоай дезалашца дукхагIа къамаьлаш доре, цхьан хана вайнаьха эзделах даьхкача хIамаех дувцаре, уж дагадохийтаре иштта леларгбацар цхьабола кагий нах.

Цу даькъе кагийча наха дика хьехам хургба, аьнна хет сона дукха ха йоаццаш «Сердало» газето дIайолаь «Даьй хоза гIулакхаш, дика оамалаш» яхача кердача рубрикана кIал кепаетта материалаш, цул тIехьагIа Нохч-ГIалгIай телевидене дIайихьа «Эздел» яха передача. ЧIоагIа лоархIам болаш дар цу Iалаьмате дезача дешах наьна меттала дувцар. Халахет, цу тайпара передачаш геттара а кIезига араювлаш хилар. Эзделах лаьца дукхагIа дувца а эздий нах хьалкхебара ший доакха дакъа юкъедахьа а йиш йолаш да наьна меттала арадувла «Сердало» яха газет а. Дика гIулакх да газето дIадоладаьр. ЧIоагIа ловра кердача шера из тема газета керттерчарна юкъе хилар, эзделах лаьца дукхагIа а дувцаш.

Вайнаьха культура, хоза традицеши оамалаши вай меттаоттае доахке, эзделегара дIадоладала деза.

З. АЛЬТЕМИРОВ,
Малгобекски района Юкъера Ачалкхе.

МоастагIашта маганзар халкъий доттагIал дохаде

ГIалгIай къам массе а хана эрсашца, кхыча къамашца доттагIал леладеш хиннад. Из доттагIал къаьстта чIоагIденнад Октябрьски революци яьнначул тIехьагIа. Граждански тIом хинна шераш чIоагIа хала дар. Керда Iаьдал мишта хургда ховш дацар цхьадола къамаш. Деникина викалаша харцахьа ихетадора Кавказера къамаш; большевикнаш во нах ба, уж хIалакбе беза яхаш. Цу халача хана, Ленина вайта большевик Серго Орджоникидзе гIалгIашта хьехам луш вар. Из дукха везар гIалгIашта.

Дена хьаэттар 1919 шу. Цу шера, февраль бетта, массанахьара а тIатаIаш бар моастагIий. ГIалгIай болча а баьхкар Деникина викалаш.

— Вурув (г. Орджоникидзе) тха эскаро тахан хьалаьцай, — йоахар эпсара. — Большевикаш баха моттиг йоацаш кIалбисаб. Тхо шун доттагIий да. Деникина бIуца дикагIйолча цIихезача дивизе командира инарала Ляховс сона тIадиллад шуга дIанхайкаде: шоай лаьтта гIолла, духьале ца еш, тхо тIех а далийта, шун юрташта оаха зе дергдац, хIаьта большевикаш лувца тхона гIо а де.

— Цхьа ког лайза тха лаьтта гIолла тIехдаргдац шо! — яхаш цIогIарч детта баьлар гулбеннараш. ШоллагIча дийнахьа деникинцаша болабаьча тIема майра духьалбаьлар гIалгIай. Латар майра дале а, герз кIезига дар, дукхагIа эшар патронаш. Царна патронаш тIакхухьаш, цар човнаш ехкаш хиннай 20 шу мара даланза йола гIалгIай йоI Долгиева Кхоазн. 1928 шера Ревсовето, ЦIеча эскара X шу дузаш, Сийлен грамота еннай цунна. Деникинцаша йоагайир гIалгIай юрташ: Долакха-Юрт, ТIой-Юрт, Экажкъонгий-юрт, СурхотIе, кхыраш а.

Паччахьа Iаьдало чувхабеш лийна гIалгIай. Советски Iаьдал бахьан долаш бала кийча бар. «Ленина викалий, большевикий, комиссара Орджоникидзе тхоаех бенна тешам ца боабе, тхоай дош харц ца де, дов кийча да тхо!» — йоахар гIалгIаша.

БIаьшерашка тIалаьтта Iазап тIера дIадаьлар. Болабелар гIалгIай Керда вахар кхолла. ХIара къаманга бокъо кхаьчар ший автономи хила. РСФСР ВЦИК-а декретагIа 1924 шера 7 июле хьаяьй ГIалгIай, автономни область. Къамий бокъонаш цхьатарра хургйолаш хиннад Ленина оттадаь декреташ.

ДIахо йодача хана, наьха цIиймерга Сталина, къамий бокъонаш телхаьй, хьаькъал мел дола саг вийна дIаваьккхав, йохаьй къамий автономеш а. ГIалгIай автономни область дIаяккха аьнна хьайзав Сталин 1928 шера, гIалгIашка хоатташ хIама а доацаш. Цу гIулакха духьалбаьнна хиннаб гIалгIай большевикаш Зязиков Идриси Бузуркиев Сонт-Iаьлеи. Из бахьан долаш йисай гIалгIай автономи дIа ца йоаккхаш, бакъда, Сталина оттабаьча наха цу большевикий вахар дохадаьд. Царех фу хиннад а хац, хIанз а тIехь.

ШозлагIа оарцагIваьннав Сталин 1934 шера гIалгIай автономи йохае. РСФСР ВЦИК-о оттадаьча декретагIа 15 январе 1934 шера вIашагIтехай нохчийн гIалгIайн автономеш. Шоашта кара хIама доацача хьакимаша, деззача тайпара оттадеш хиннад декрет. Сталина ловр кхоачашде гIерташ.

1944 шера февраль бетта, деррига боахамаш дIа а доахаш, Гаьнарча СибарегIа Iобахийтар гIалгIай. ДIаьлар цар юртамукъале а. Новкъа болхаш, Iокхавчача моттигашка, лазарах, моцалах ахаш гIалгIай байна дIабаьлар.

1956 шера КПСС XX съездо гучабаьккхаб цар лелабаь тийшаболх, къамашта бокъонаш еннай шоай баьхача юхацIабахка. Из лоархIаме хIама да, цхьабакъда, гIалгIай къаман бокъонаш тахан а хила еззача тайпара яц. ХьалхагIа хила дезар да, бокъо а йоацаш, дIабаьккхача боахамех доагIар хьадалар, Iазап лайнача наьха бокъо нийсъяр, байнача наьха сийле яр, иштта кхы дIахо а.

Укх шера 9—10 сентябре Грозне хилар гIалгIай халкъа шоллагIа съезд. Съезде дакъа лоацаш хилар со а. Цига даьча къамаьлий маIай дича, деррига а цхьан деша тIа соцаш дар. Бокъо йоацаш МоастагIаша йохаль автономи юхаметтаоттае, яхаш. Ленина яздаьча тайпара, хIара къаман бокъо я ший автономи хила, культура лакхъе, социалистически вахар тоаде.

ГIалгIай автономе чу хила йиш йолаш я хьалха хинна Галашкински район. Дукха пайда луш хиннай из. Оаха лаьтташ кIезига дале а, хьайбаш леладе моттигаш дукха я цига. Керттера Галашке а йолаш, хинна юрташ: МатхалтIе, ЛергабIенé, Берашке, СомйоагIаче, Издиг, Мергасте, ДаьттагIа, кхыйола лоамашкара юрташ а. ХIанз цу юрташка бахаш нах бац. Уж моттигаш хьакараерзайнча, дукха хургдар дулхи шурен, модзи кхыйола юа хIамаши.

Т. ХАШИЕВ,
къахьегама ветеран.

Радиос болх барга хьеж тхо

Хьамсара редакци! Аз бIарам боацаш чIоагIа дех хьогара. хIанз ав хьона тIадахьаш дола гIулакх къоастадара а из цхьан кога тIа даккхара а сона новкъостал дар. ЗIамига шийбер-бой хьалкхедеш агIаш я со, тIа да а воацаш. «Радуга» яхача кинотеатре техничка йолаш къахьегаш а я со. ВокхагIвола кIаьнк укх шера цхьоалагIча классе деша вахав са. Тхо цIагIа долча хана са а берий а самукъадоаккхар радио чу гIолла лекхача ашараша, луча концерташа.

Цхьабакъда, ер кхоалагIа шу да тха цIагIара репродуктор болх беш йоаца, шоана хьатIайоагIа лини еха я, яхаш. Сона кIордадаьд городской радиоузле заявкаш тела. Мел дукха уж тийнна яле а, хувцаденна меттахьа доалаш дац са гIулакх. Дукха дувц вай перестройка, гласность, демократи яхаш. Со санна миска бахача наха яц мотт сона уж, цу даькъе со шекьювла йолаеннай. Городской радиоузла болхлой цIаккха а бицлац репродуктора болх бу яхаш, дIанийдеш дола ахча дIааца. Тха лини тоаергьяц аьнна «ах» а алац цар, хIанз-хIанз тоаергья яхаш цар дувцаш дар кхоачаденна а далац. Из маца кхоачалургда ховш яц со. Цудухьа аз чIоагIа дех редакце болхлошкара, цу даькъе шоашта дулуш дола новкъостал тхона дар. Керда шу хьатIаоттача хана мукъагIа таро хургьяц-теш тха радиога ладувгIа. ХIанз-м тIехьа дацар из.

Д. ЦЕЧОЕВА.

«Баьццара болам» хьаллаца

Вайх хIаране хIалакдеш латта Iалам экологически катастрофах лорадара шийна могаш дола гIо-новкъостал ца дойя, тIехьаленна дита хIама доацаш дусаргда вай. Са безам бар цу хьакъехьа общественноста, предприятеи, совховийн колхозийн, кооперативай кулгалхой теркам цхьан хIаманна тIабахийта: материальнии экономически кIийле йоаца моллагIа а болам пайда, низ боацаш хургба.

Зене йола биохимически завод вайна хьакачйолла гIертача ведомствай производах вай лорадеча, из е вож хьалъе езача завода проекта компетентни экспертиза яр вIаштIехьдаккхарал совгIа, Iилманхой юкъе а кхувлаш саг ваха-лела среда цIенхаштта тахка таро луча боламах цаI ба Iилманхочо-физика Гойтемирова Рамзан Усмановича кулгалду «Баьццара болам». Шин шу да Р. Гойтемирова республика экологически проблемаш тохкаш болх бу. Соахьа экологе хьакъехьа хиннача граждений митинге из хержар Гудермесски биохимически завод хьалъяра деша общественни эксперт. Ший тохкамашца Iилманхочо чIоагIдир из гIишло хьалъе йиш йоацилга, соцае езилга. Из бакъвеш яр СССР Iилман академе енна отзыв а.

Цунца дувзаденна, кхы а кхаъ кооператива (Грозненски — «Дизайнер», «Баьццара Дуне», Гудермесски — «Эколог») председателашца барт а баь «Баьццара болам» тхоай йолча таронех хьаллаца лаьрхIар оаха. Республика общественностага, кооператорашка, предприятеи кулгалхошка тхо кхайк, «Баьццара болама» шоай де йиш йола новкъостал дар дехаш. Из беркате гIулакх дIадоладара дика хургдар кооперативаши предприятеши шоай дегIаахара фонда тIера кхоккха процент цу болама счета дIатIаязйоре.

Счета № 100700502. Жилсоцбанка Нохч-ГIалгIай управлени, код МФО 281272.

Вай уйла йича бакъахьа я мел а мишта а ахча доаккхаргда-хьогI, яхача деша яь ца Iеш, из мел а мича а дIадохийтаргда. Вай вахар унахцIена хилийта доахке, къахетам бицболийтаргбац вай. Цу гIулакха вайна новкъостал дергда «Баьццарча боламо». Вай кхоане унахцIена а ираз долаш а хилийтара тIехьа къовсам цхьана лоаттабе беза. Из дIадех вайгара халкъо, вай эздело.

А. АЛИЕВ.
«Бустам» яхача кооператива председатель.

Хувцамаш хилар лов сона

Яндиев Муса Назрановски районе вовзаш саг ва. ГӀалгӀай къаман II-ча съезде из гӀалгӀай автономи меттаоттаяра вӀашагӀъеллача комитета доакъашхо хержар. Иштта, «Даькъасте» яхача организаце балха юкъе дакъа лоацаш а ва из.

ХӀанз Яндиев Муса РСФСР халкъа депутаталла кандидат оттаваьв «Электроинструмент» завода коллективо. Тха корреспондента Ж. Богатырева массехк хаттар дир М. Яндиевга.

— Муса, цӀаьхха хиннад аьнна хетаделарий хьона хье халкъа депутаталла кандидат оттавар.

— Завода коллектив йовзаш ва со. Тоъал ха я сона цигара нах бовза. ХӀаьта а сона хетацар, къаьстта тахан вай мехка латташ долча хьале, заводерча къахьегамхоша кхыча организаце къахьегаш волча сагагахьа цу тайпара бола оза-безам бергба аьнна.

— Тахан керттердар — Ӏалам хӀалакдарца ювзаенна проблемаш, из меттаоттадар да. Фу де лерхӀаш ва хьо, нагахьа санна хье халкъа депутаталла хорже?

— Йолаш я из проблема гӀалгӀай мехка. Дукхача хана денз тесса беча балхо вокча хьале дигад вай Ӏалам: хьунаш, хиш, лоамаш, фо. Ха а ховш кхом-хьурмат а деш леладе вӀаштӀехьдаьлча, вай дар санна Ӏалам долаш моттигаш дукха яц деррига ча лаьттан букъа тӀа.

Хьажал вай фу даьд! Масала Шолж-атагӀа доаллатуржаӀ. Геттара а дика наха салоӀам бе таро йолаш атагӀе яр из доал доре. Цу хӀамашта вай теркам тӀаоза беза. Моттийта а ца деш, деза из. Бюджета таронаш хӀанз укх сахьате во йолга ховш да вай. Цига да цу кхоачамбоацарий овлаш. Сона хетачох уж хьалаш тоаденикъ ба кооперативашка гӀолла. Цар хьинарца тайп-тайпара спортивни а унахцӀено тоаяра а комплексаш вӀаштӀехьа яха езар Шолжа-атагӀа. Уж сагота хургьяр Ӏалама зе ца хилийта. Тахана дийнахьа вайна гонахьара Ӏалам массане юкъара а хинна цхьаккха да а воацаш лисад. Иштта хила йиш яц. ХӀара лаьттан чӀегалг доал эшаш я. Из ца хилча Ӏалам телха ца дайта лоаттабеча къовсаме дукха аьттув баргбац вай.

— Наха эггара къувлар а дагадоаллар а фуд аьнна хеташ ва хьо?

— ГӀалгӀай къаман II-ча съезда соцам ба тахан «Электроинструмент» завода болхлошта а харжархошта а, хьашт-дале дерригача гӀалгӀай къаман а уйла-нигат. Керттера теркам из соцам кхоачашбара тӀабахнийта беза.

Цхьабакъда, алхха кхоанен уйланца баьхка баргбац нах. Дита а йиш йоацаш динза а даргдоацаш дукха хӀамаш да вай тахан: социальни дешаш къоастадар, унахцӀено лораеча учреждений болх тоабар, культура меттаоттаяр, бахача наьха хьал-таро тоаяр. Иштта дукха дӀахо а.

— Муса, шин шера юкъ екъалу ха я вайна. Фу ала ловра хьона дӀадахачох а хьахиннача кердача шерах а?

— ТӀехьарча шера дикка хувцамаш хиннад вай мехка. Уж хилар бахьан долаш дукхагӀболча наха паргӀатагӀа са доахаш санна хет сона. ХӀаьта тӀаденача шера уж хувцамаш кхы тӀа а кӀоаргдалар лов сона. Цунга дог а доах аз.

«Вайнах» яха общественно-культурни центр

ГӀалгӀайи нохчийи къамий таханарча хьалага хьежача гуш да къаман белгалонаш вай йоаеш латтилга. Вицлуш ба мотт, дицлуш да Ӏаьдалаш. Вай республике баха вайнах а цу хьалашка кхаьча хилча, кхетаде хала дац кхычахьа бахачар гӀулакхаш. Шоай культура йовза, мотт Ӏомабе таронаш йоацаш хиннаб уж дукхача хана денз. Цхьабакъда, Казахстанерча вайнаха юкъе кӀезига бац къаман яхь йола, шоай къамий кхелах дог лаза нах. Цар хьинарах карагӀдаьннад Алма-Ате «Вайнах» яха общественно-культурни центр вӀашагӀйолла.

Цу тайпара центр эшаш йолга эггара хьалха дийцар Казахстане Нохч-ГӀалгӀайчен поэзен литературен деноша долча хана. Из гӀулакх хьаллаьцар Казахстанерча яздархой Союзо. Цул тӀехьагӀа вӀашагӀъеллача инициативни группас, хӀара эзар вайнахах 50 викал а къоаставеш, конференци йир Алма-Ате. Конференце дакъа лаьцар парте Алма-Атинска обкома секретара З. Кадыровас, горкома секретара М. Сарсенова, парте Казахстана ЦК викало Ш. Чахкиева. Вай республикера цу конференце хилар КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома консультант Р. Нашхоев, яздархой Союза председатель Ш. Арсанукаев, Нохчий театра директор Л.-А. Хациев, режиссер М. Солцаев, актер Д. Омаев. Конференцес соцам тӀаийцар «Вайнах» яха центр вӀашагӀйолла. Цун хургйола структура белгал а яьккхар, программеи устави тӀа а ийцар цига. Центра керте латта органаш — центра совет, правлени, боккхийча наьха совет а хержар конференце хиннараша. Центра правлене председателалла хержар инициативни группе дукха болх баь Дадаев ХӀарон, цун хьалхара заместитель хилар Алма-Атерча театральни институт преподаватель Чахкиев Ӏийса. Боккхийча наьха совета керте эттар Алма-Атерча маьждига имам Мухьмад-Хьусен-Хьажа.

Дукха ха йоацаш вай республике хилар центра викалаш, — правлене председатель Дадаев ХӀарон, центра совета доакъошхо, Казахски ССР а Нохч-ГӀалгӀай АССР а заслуженни артист Байсултанов Султан, совета членалла кандидат Матгиреев Оалхазар. Цу хана Дадаев ХӀарона, шоай центр вӀашагӀйолларах дувцаш аьлар:

— Са белгалбаха безам ба тха центр кхоллаш дукха къахьийга Каз ГУ преподаватель Идрисов Оалхазар, парте Казахстана ЦК бехктокхаме болхло Чахкиев Шарип, театральни института преподаватель Чахкиев Ӏийса, Абая цӀерагӀча опереи балетеи театра солист Байсултанов Султан, Алма-Атерча метростроя керттера инженер Хожугов Хожуг. Цар а интеллигенце кхы дукккхача викалаша а докккха дакъа лаьцар дӀадоладаьча цу лоархӀамеча гӀулакха юкъе.

«Вайнах» яхача общественно - культурни центро дукха декхараш тӀаийцад шийна. Царех керттердар да Казахстане мел бахача вайнаьха шоайла а шоай Даьхенца — Нохч-ГӀалгӀайченца а бувзамаш кӀоаргдар. Вайнах вӀашагӀкхета, цар сакъерда моттиг хила еза из центр. Боккха теркам тӀабохийтаргба цо кагирхошта юкъе вайнаьха мотт, Ӏаьдалаш, эздел дӀадоаржадара. Цу хьакъехьа центре хьаелла лаьрхӀад наьна мотт Ӏомабу курсаш, Нохч-ГӀалгӀай истори, литература, культура, Ӏаьдалаш техка кружокаш. Центре каст-каста хургьа сакъердаме сайренаш, концерташ. ВӀашагӀйохка лаьрхӀад халкъа кхоллама тайп-тайпара ансамблаш, артистий труппаш.

Из деррига кхоачашде ахча дезаргда «Вайнаха». Цудухьа, центре лерхӀ сувенираш, халкъа эша товараш арахеца предприятеш яхка. Центра совето дагалаьцад, вайнаьха Ӏаьдалах кийчдаь даа хӀама а долаш Алма-Ате кафеши ресторанаши хьаелла. Вайнахах лаьца фильмаш гойташ хургйолча видеосалоно вай къам кхыча къамашта дӀадовзийтарал совгӀа, ахчан пайда а лургба центра.

Цхьабакъда, хетаргахьа, «Вайнах» центрана ший декхараш кхоачашде хала хургда вай республикас цунна дизза новкъостал ца дича. Цу даькъе эггара хьалха тохабала беза Нохч-ГӀалгӀайчен интеллигенце викалаш— яздархой, Ӏилманхой, артисташ. Нохч-ГӀалгӀай культура министерство а. Казахстане каст-каста вай мехкара артистий гастролеш хургйолаш мел эшар вӀаштӀехьдаккха декхарийла я. Центра Ӏалашо ечара юстара латта йиш яц республика партийни советски органаш, ведомствааш. Ховш да, наьна мотт Ӏомабара учебникаш, нохчийи гӀалгӀайи яздархой книжкаш вайгахьа а тоъаш ца хилар. ХӀаьта фуннагӀа даь а, цу хьакъехьа мел эшачунца Ӏалашъе еза «Вайнах».

Центро мел лерхӀар кхоачашдара ахча эш. ХӀанзарчоа, цун бюджете взносаш мара яц. Белгалдаккха деза, уж а хӀара доакъошхочун таронашка хьежжа, тайп-тайпарча боараме хилар. Кастта «Вайнаха» счет хьаелларгья банке. Хетаргахьа, республике бахача наха цу счете дӀадахьийта ахча гулдича бакъахьа дар. Цигача дакъа лаца дезар общественни организацеша, неформалаша, ды лелаберий викалаша. Шеко мичай, центр дегӀаеча, Казахстане бахача вайнаха меттел, дерригача къаманна а боккха пайда баргхиларах. ХӀана аьлча, вай мотт, культура, искусство дегӀайоалаеш кхы а цхьа моттиг тӀакхетаргья.

Ч. МАНОЛИС.

СУРТАШ ТӀА: 1) «Вайнах» яхача общественно-культурни центра правлене председатель Дадаев ХӀарон.

2) «Лури» яхача фольклорни ансамбле дакъалоаца къона артисташ учредительни конференце концерт оттаде баьхкаб.

А. САНДЫБАЕВА
сурташ.

Ветерана саготонаш

Сийлахь-боккха Даймехка тӀом болабенна шу даьннадар хӀанз Гудермесски района Ойсунгур яхача юрта ваха Прокопченко Стефан Иванович шийн лоӀамагӀа эскаре водача хана. Цо дакъа лаьцар Къулбаседа Кавказ, Украина, Белоруссе, Молдави, Румыни, Польша моастагӀчох мукъайоаккхача. Взвода командир вар из Ясс-Кишиневски группировка хӀалакъеча денал гойтарах «За отвагу» яха медаль гунна луча хана. Вежарашка йолча Румыне майра тӀом барах «За боевые заслуги» яха медаль а я цун наькха тӀа лепаш.

Стефан Ивановича яйнай нага юрташи городаши, фашистски гӀаьрахоша Ӏазап тӀалоаттадаь нах. «Бекхам бе беза моастагӀашта», — из уйла цӀаккха дӀаялацар цун дег чура. Окопашка вагӀача хана, атаке водача хана, набара тар етталуш шийлача лаьтта уллача хана, шийн цӀа дагаухар бӀухочоа.

1944 шу чакхдала гаргагӀертача деношка хала чов яь С. И. Прокопченко цхьан юкъа госпитале хилар, хӀаьта дегӀ хьалкхаббал низ чубессача юха тӀема аренашка вар из. Дакъа лаьцар Квантунски арми йохаеча а.

Чакхбаьлар бирса тӀом, бӀухой цӀабийрзар. Бохабаь халкъа боахам меттаоттабе безар. Салтечун гӀирс Ӏо а баьккха, болхлочун спецовка тӀайийхар Стефан Ивановича. Мехкдаьтта промышленноста къахьийгар цо дукхача шерашка, мастер волаш. «Сийдола мехкдаьттахо» яха цӀи а елар цунна.

ТӀема наькъий хало лайна, новкъостех-бӀухоех вийлха, Коталон морзо айза ветеран хӀанз а Ойсунгуре вахаш ва. Пенсе а вахав из. Каст-каста дешархошца а кагирхошца а вӀашагӀветталуш, шийн тӀема а къахьегама а наькъах дувц Стефан Ивановича.

Цхьабакъда, мишта ютаргья ца ювцаш ветерана таханара гӀайгӀаш. Новкъостал эшаш ва из. Цун квартира чуйола шозза вӀаштӀара даь цӀа тишденнад, харцар кхерам болаш да. Юккъеда ийккхад из. Цунца дувзаденна массехк дезал цу чура арабовла безаш хилар.

Цхьабараш шоай гаргара нах болча дӀатарбелар, хӀаьта Стефан Иванович шоай юртарча больница цӀеча уголоке Ӏеш ва. Мишта кийчдергда цига даар, мишта салоӀийтаргда кӀаьдденнача дегӀага?

Шийн бала ийца из тӀавахав Гудермесски горисполкома председатела Х. С. Садыковна, военкома В. В. Партновна, хиннав КПСС горкома кулгалхо волча. Новкъостал дергда яхалга мара, кхы хувцаденна хӀама дац. Кхо бутт совгӀа ба Стефан Иванович цӀеча уголоке вагӀа.

Цхьаь висав-те ветеран, оарцагӀвала саг воацаш?

Н. БОРИСОВ,
тха штате воаца корр.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕПРОГРАММА

9 ЯНВАРЬ, ШИНАРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Житие Дон Кихота и Санчо» яха художественни фильм. ШоллагӀа фильм. 3-гӀа сери.
9.45 — Мультфильмаш.
10.05 — Берий сахьат (французски метта урокаца).
11.05 — «Из хиннад... хиннад...»
11.25 — Киноафиша.
12.25 — Коллаж.
12.30 — «Ха».
13.00 — Ӏилма-довзийтара фильм.
15.30 — «В поисках капитана Гранта» яха художественни фильм. 6-гӀа сери.
16.35 — Документальни фильмаш.
17.15 — «Хори вайн».
18.00 — «Объектив».
18.30 — «Ха».
19.00 — «Сона гӀанахьа дукхьала ух цӀа» яха телеочерк.
19.35 — Халкъа ашараш.
19.50 — «Житие Дон Кихота и Санчо» яха художественни фильм. ШоллагӀа фильм. 3-гӀа сери.
21.00 — «Ха».
21.30 — «Перестройка: проблемаши решенеши».
22.45 — «Фестивалаш. Конкурсаш. Концерташ».
23.45 — «Ха».

II ПРОГРАММА

8.00 — Ӏуйрийнара гимнастика.
8.20 — «Тхоца де, оаха санна де, оахачул дикагӀа де».
9.20 — Французски мотт. Ӏомабу 1-ра шу.
9.50 — Документальни фильм.
10.20 — Французски мотт. Ӏомабу 2-гӀа шу.
10.50 — «Последнее лето детства» яха берашта дола художественни фильм. 1-ра сери.
11.55 — Хоккей. Товарищески вӀашагӀкхетар. «Чикаго Блэк Хоукс» (США) — ЦСКА.
13.55 — Телефильм.
17.35 — Документальни фильм.
18.25 — Хоамаш. Реклама.
18.30 — «Ха».
19.05 — Информационно-публицистически программа.
19.45 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
19.50 — «Шоана фу хет?» Прямой передача (нохчий меттала). Телефонаш: 22-26-68, 22-01-65, 22-93-92.
20.50 — Концерт.
21.30 — «Зеленый фургон» яха художественни фильм. 2-гӀа сери.
22.40 — «Поэт, море и вдохновение» яхача фильм-концерта премьера.

10 ЯНВАРЬ, КХАЬРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.30 — «Хори вайн».
9.15 — «Дунен гонахьа» яха альманах.
10.15 — «Радуга» яха халкъа кхоллама телепрограммай VIII Дунен халкъашта юкъера фестиваль.
10.30 — Хоккей. Товарищески вӀашагӀкхетар. «Филадельфия Флайерз» (США) — ЦСКА. США-ра передача.
12.30 — «Ха».
13.00 — Ӏилма-довзийтара фильм.
15.30 — «В поисках капитана Гранта» яха художественни фильм. 7-гӀа сери.
16.45 — Мультфильм.
16.55 — «ДӀаваха цхьанне а безам бацар» яха советски немций мехкара дӀабахарца бувзам болча проблемаех йола передача.
17.25 — Берий сахьат (английски метта урокаца).
18.25 — Коллаж.
18.30 — «Ха».
19.00 — Хоккей. Товарищески вӀашагӀкхетар. «Филадельфия Флайерз» (США) — ЦСКА. США-ра передача.
21.00 — «Ха».
21.30 — Актуальни интервью.
21.40 — «Ромео и Джульетта» яха фильм-балет.
23.10 — Концерт.
23.45 — «Ха» яха кердадарий телевизионни служба.

II ПРОГРАММА

7.00 — Ӏуйрийнара гимнастика.
8.15 — Художника П. Корина музей-квартира.
9.00 — Немецки мотт. Ӏомабу 1-ра шу.
9.30 — Концерт.
11.15 — Немецки мотт. Ӏомабу 2-гӀа шу.
11.45 — «Последнее лето детства» яха художественни фильм. 2-гӀеи 3-гӀеи сереш.
13.55 — Берашта оакхаргех.
14.25 — Телефильм.
17.20 — Ӏилма-довзийтара фильм.
18.00 — Ялаташ дӀадер — Ӏилман ларда тӀа (гӀалгӀай меттала).
18.15 — Реклама.
18.20 — КПСС обкоме: партийни вахара хроника.
18.30 — «Ха».
19.00 — Информационно-публицистически программа.
19.30 — «Когда отзовется эхо» яхача художественни фильма премьера.
21.00 — Концерт.
21.30 — «Иван Грозный» яха исторически фильм. 1-ра сери.
23.15 — Музыкальни передача.

11 ЯНВАРЬ, ЕРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Житие Дон Кихота и Санчо» яха художественни фильм. 4-гӀа сери.
9.40 — Мультфильм.
9.55 — «Ромео и Джульетта» яха фильм-балет.
11.25 — Берий сахьат (английски метта урокаца).
12.25 — Коллаж.
12.30 — «Ха».
* * *
15.30 — И. Брамс. Соната.
15.55 — Документальни фильмаш.
16.05 — Музыкальни сокровищница.
17.30 — «Коммунист» яхача журнала редакце хинна «Герга истол».
18.30 — «Ха».
19.00 — «...Ялхайтта шу даланзеи бокхкагӀеи».
19.45 — Мультфильм.
19.55 — «Житие Дон Кихота и Санчо» яха художественни фильм. ШоллагӀа фильм. 4-гӀа сери.
21.00 — «Ха».
21.30 — «Юхь мехкагахьа йолаш».
22.30 — Итальянски музыка сайре.
23.20 — Бокххийчарча дола мультфильмаш.
23.45 — «Ха».

II ПРОГРАММА

8.00 — Ӏуйрийнара гимнастика.
8.15 — Ӏилма - довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Природоведени. 4-гӀа класс.
9.05 — Испански мотт. Ӏомабу 1-ра шу.
10.05 — Испански мотт. Ӏомабу 2-гӀа шу.
10.35, 11.35 — Физика. 8-гӀа класс.
11.05 — Вай беш.
12.05 — «Иван Грозный» яха исторически фильм. 1-ра сери.
13.50 — Ритмически гимнастика.
14.20 — Телефильм.
17.00 — «Золотая Колыма» яха передача.
17.45 — Документальни фильм.
18.00 — Хоржамашта накъадолхаш (нохчий меттала).
18.30 — «Ха».
19.00 — Къовсама Дунен халкъашта юкъера фестиваль.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.15 — Реклама. Хоамаш.
20.20 — Информационно-публицистически программа.
21.00 — Нохчий мотт Ӏомабу вай.
21.30 — «Иван Грозный» яха исторически фильм. 2-гӀа сери.
22.55 — Концерт.

12 ЯНВАРЬ, ПӀАЬРАСКА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Житие Дон Кихота и Санчо» яха художественни фильм. ШоллагӀа фильм. 5-гӀа сери.
9.45 — «...Ялхайтта шу даланзеи бокхкагӀеи».
10.30 — «Юхь мехкагахьа ерзаяь».
11.30 — «Фестивалаш. Конкурсаш. Концерташ».
12.30 — «Ха».
* * *
15.40 — Документальни фильм.
15.55 — «Ретро».
16.55 — Чайковске уйла еш.
18.25 — Коллаж.
18.30 — «Ха».
19.00 — Ӏаьдал — Советашка. Ашхабад — Москва — Минск телетӀий.
19.50 — «Житие Дон Кихота и Санчо» яха художественни фильм. ШоллагӀа фильм. 5-гӀа сери.
21.00 — «Ха».
21.30 — «Судьба одного изобретения» яха телеочерк.
21.45 — «Из хиннад... хиннад...».
22.00 — Кагирхой программа.
23.45 — «Ха».

II ПРОГРАММА

8.00 — Ӏуйрийнара гимнастика.
8.15 — Ӏилма - довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Природоведени. 2-гӀа класс.
8.55, 9.55 — Киножурнал.
9.05 — Английски мотт. Ӏомабу 1-ра шу.
10.05 — Английски мотт. Ӏомабу 2-гӀа шу.
10.35, 11.35 — Географи. 6-гӀа класс.
11.05 — ЦӀагӀара академи.
12.05 — «Иван Грозный» яха исторически фильм. 2-гӀа сери.
13.25 — Концерт.
13.55 — Телефильм.
* * *
17.00 — Мультфильмаш.
17.35 — Фильм - реклама.
17.40 — Хоржамашта накъадолхаш (гӀалгӀай меттала).
18.00 — Культурен къаман традицеши.
18.30 — «Ха».
19.00 — Информационно-публицистически программа.
19.40 — «Галактика» яха клуб.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.20 — ГӀалгӀай метта урокаш.
20.50 — Киножурнал.
21.00 — Даймехка продукцений айдеш (нохчий меттала).
21.30 — «Старый Новый год» яха телевизионни художественни фильм. 1-реи 2-гӀеи сереш.

13 ЯНВАРЬ, ШОАТТА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.30 — ЦӀагӀара академи.
9.00 — Мультфильм.
9.10 — Халкъа инструментий оазаш.
9.40 — Сага институт.
10.40 — Халкъа кхоллам.
11.10 — Хьайбай дунен тӀа.
12.10 — «На всю оставшуюся жизнь» яха художественни фильм. 1-реи 2-гӀеи сереш.
14.30 — «Цирк для моих внуков» яхача фильма-монографе премьера.
15.40 — Спектр. Дунен халкъашта юкъера программа.
16.10 — «Укротительница тигров» яха художественни фильм.
18.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
18.45 — «Крок» яхача анимационни кино I Еррнгсоюзни фестивала фильмаш.
19.15 — «Радуга» яха халкъа кхоллама телепрограммай VIII Дунен халкъашта юкъера фестиваль.
19.45 — Кинопанорама. 1-ра дакъа.
21.00 — «Ха».
21.30 — Кинопанорама. 2-гӀа дакъа.
22.45 — «Новогодний детектив» яхача балета премьера.
23.10 — «А» яха музыкальни программа.

II ПРОГРАММА

8.00 — Ӏуйрийнара гимнастика.
8.20 — «Приключения на маленьких островах» яха художественни фильм.
9.30 — Мультфильм.
9.45 — «Дверь, открытая для тебя» яха художественни фильм. 1-реи 2-гӀеи сереш.
12.00 — Документальни фильм.
12.30 — Лыжни спорт. Дунен кубок. 30 км. МаӀанах.
14.00 — Документальни фильм.
14.30 — «В эфире — Советская Россия» яха видеоканал.
17.00 — «Министра театральни дебют» яха передача.
18.05 — Вай заманхо (гӀалгӀай меттала).
18.55 — Культурен къаман традицеши.
19.25 — Концерт (нохчий меттала).
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.15 — Поэзе минуташ.
20.25 — Музыкальни абонемент.
21.30 — «Вай дахаш дола дуне». Режиссера В. Виноградова фильмаш.
22.30 — «Венский экспресс» яхеи «Не ходите девки замуж» яхеи художественни фильмаш. «И еще раз про любовь» яха киноконцерт.

14 ЯНВАРЬ, КӀИРАНДИ

I ПРОГРАММА

8.00 — Массанена йола спорт.
8.20 — «Спортлото» тираж.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.00 — Ӏуррехьа.
10.00 — «Даьхенна гӀулакх деш».
11.00 — Ӏуйрийнара сакъердама программа.
11.30 — Никъберий клуб.
12.30 — «На всю оставшуюся жизнь» яха художественни фильм, 3-гӀеи 4-гӀеи сереш.
14.35 — Музыкальни киоск.
15.05 — «УнахцӀено».
15.50 — «Юрта сахьата» панорама.
17.05 — Берий информационно - публицистически программа.
19.00 — Мультфильм.
19.30 — «Софья Перовская» яха художественни фильм.
21.00 — «7 ди».
22.00 — Даймленах йола уйлаш.
22.15 — «Ах, если бы нам оглянуться назад...» яха передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Зарядка е отта!
8.15 — Мультфильмаш.
8.50 — «Старые долги» яха художественни фильм.
10.15 — «Сердце Гэстра» яха телеспектакль.
11.30 — Никъберий клуб.
12.30 — «Дезал» яха телепрограмма.
13.50 — Документальни фильм.
14.15 — Иллюзионни атракцион.
14.30 — «В эфире — Советская Россия» яха видеоканал.
17.00 — «Планета». Дунен халкъашта юкъера программа.
18.00 — Лыжни спорт. Дунен кубок. 15 км. Кхалнах.
19.30 — «Массанена йола спорт».
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.15 — «Под знаком «Пи» яха программа.
21.00 — «7 ди».
22.00 — «Иллюзион». «Ночь» яха художественни фильм.

РАДИОПРОГРАММА

9 ЯНВАРЬ, ШИНАРА

7.15 «Юртара Ӏуйренаш».
7.30 Передачай программа.
7.35 Хоамаш.
7.45 Республикански газетий обзор.
7.55—8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15—8.45 Концерт (гӀалгӀай меттала).
9.15 Фу лургда гӀишлонхошта арендас? Беседа.
9.30 «Къона заманхо» (гӀалгӀай меттала).
9.50—10.00 Перестройка гӀа боахаш я (нохчий меттала).
16.00—17.00 Информационно-музыкальни программа. Радиостудера прямой трансляци (нохчий меттала).
18.00 Керда хоамаш.
18.10 Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
18.20—18.40 Коммунисти пятилетнеи. Радиовыпуск.

10 ЯНВАРЬ, КХАЬРА

7.45—8.00 Тешам — динагӀчарна. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30—9.00 Концерт (нохчий меттала).
11.15 Музыка.
11.50—12.00 Ӏа ферме.
15.15—15.30 «Цхьан дезале» (нохчий меттала).
16.00—17.00 Информационно-музыкальни программа. Радиостудера трансляци (гӀалгӀай меттала).
18.00 Керда хоамаш.
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 «ДоттагӀал».
18.30—18.40 Халкъа ашараш.

11 ЯНВАРЬ, ЕРА

7.30 Сихдалара баргал етташ.
7.40 Хоамаш.
7.50—8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30—9.00 С. Чахкиева дешаш яздаь иллеш (гӀалгӀай меттала).
11.15 Халкъа эздел (нохчий меттала).
11.30 ГӀишлошта — сихали дикали (нохчий меттала).
11.45—12.00 Болхлочун уйлаш.
15.15—15.30 Перестройка публициста бӀаргашца (гӀалгӀай меттала).
17.15 Передачай программа. Хаоттам.
17.16 Къамаьл ду районни радиос. Урус-Мартановски районера передача.
17.31 «Музыкальни культура дегӀаахара наькъаш» (гӀалгӀай меттала).
18.00 Керда хоамаш.
18.10 Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
18.40—19.00 Халкъа ашараш (нохчий меттала).

12 ЯНВАРЬ, ПӀАЬРАСКА

7.30 «Юрта Ӏуйренаш».
7.45 Хоамаш.
7.55—8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 «Юрта вахар» (гӀалгӀай меттала).
8.45—9.00 Музыкальни радиооткрытка (нохчий меттала).
11.15—12.00 Опереттаца вӀашагӀкхетар (нохчий меттала).
15.15 Передачай программа. Хаоттам.
15.16 Хоржамашта накъадолхаш (гӀалгӀай меттала).
15.31 «ЦӀе сийгаш» (гӀалгӀай меттала).
15.46—16.00 Концерт.
18.00 Керда хоамаш.
18.10 Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
18.30 Музыка.
18.40—19.00 Шераши [illegible] (нохчий меттала).

13 ЯНВАРЬ, ШОАТТА

7.30 «Юрта вахар» (нохчий меттала).
7.45 Хоамаш.
7.55—8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30—8.45 «Патриот» (нохчий меттала).
10.15 «УнахцӀено» яха радиожурнал (гӀалгӀай меттала).
10.35 Музыка.
10.40 «Сатирически микрофон» яха радиожурнал (гӀалгӀай меттала).
11.00 «Школьни глобус».
11.30—12.00 «Юрта ваха вода со».
15.15 Концерт.
16.00 Боахама расчет — сихдалара стимул.
16.15—17.00 «Кавказа Ӏуйренаш» яха радиожурнал.
18.00—19.00 «Музыкальни почта» (гӀалгӀай меттала).

14 ЯНВАРЬ, КӀИРАНДИ

7.30 Передачай программа.
7.35 Республикански газетий обзор.
7.50—8.00 КПСС XXVIII съезда накъадолхаш. Коммуниста позици (гӀалгӀай меттала).
8.15—9.00 Даькъала дувц шо.
11.30—12.00 КӀиранден музыкальни программа.
13.30 Литературни Нохч-ГӀалгӀайче.
14.00 Реклама.
14.10—14.30 Армянски музыка.
15.15—15.30 «Дешархо» (нохчий меттала).
18.00—19.00 «Иллеца доттагӀал долчарна» яха концерт.

Хаоттам

Тахан республике гӀоллен Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп-тайпарча оагӀонашкахьара секунде 0—5 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике —4 +1, Грозне 0—2 градус йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка лаьгӀо лоа а делхаш, тайп-тайпарча оагӀонашкахьара секунде 3 — 7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана —6 —11, дийнахьа —2 +3 градус йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907. г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 22-45-57; редактора заместитела — 22-85-07; бехктокхама секретара — 22-84-68; отделий: партийни вахара — 22-53-12. промышленностеи транспортеи — 22-75-81, 22-65-01; юрта боахама — 22-47-84, 22-90-66; культура — 22-64-75, 22-75-78; письмой — 22-85-64; машинописни бюро — 22-89-51; корректорски — 22-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 22-45-57; заместителя редактора — 22-85-07; ответственного секретаря — 22-84-68; отделов: партийной жизни — 22-53-12, 22-54-04; промышленности и транспорта — 22-75-81; 22-65-01; сельского хозяйства — 22-90-66; 22-47-84; культуры — 22-64-75; 22-75-78; писем — 22-85-64; машинописное бюро — 22-89-51; корректорская — 22-89-88.

Газет арадувл шинареи ереи, шоаттеи деношка

ЄФ00018. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92 Заказ № 104.